

HET KOLONIAAL WEEKBLAD

ORGAAN DER VEREENIGING

Opgericht door Kolonel
G. E. V. L. van Zuylen,
21 Maart 1900.

OOST EN WEST

„Het Koloniaal belang
is een algemeen
Nederlandsch belang”.

KANTOREN:

HOOFDBESTUUR HEULSTRAAT 17, DEN HAAG.
INLICHTINGENDIENST TELEFOON 4519.

KOLONIAAL

ARBEIDS- EN INFORMATIE-BUREAU „OOST EN WEST”:
LANGE VIJVERBERG 14, DEN HAAG, TEL. 3447.

MEDEDEELINGEN of INGEZONDEN STUKKEN moeten worden geadresseerd „aan de Redactie-Commissie”, en gezonden aan de President: 7 HEERENGRACHT, DEN HAAG.
Voor Administratie en Verandering van Woonplaats wende men zich tot den Heer W. VAN DER ZIJL, 51 VERHULSTSTRAAT.
Voor Advertentiën tot de DRUKKERIJ TEN HAGEN, NOBELSTRAAT 20 Telefoon intercomm. 2793, beiden DEN HAAG.

The Empire Typewriter : **A. E. LEO,** :
No. I fl. 180.— No. II fl. 225.— Beeklaan 279 Den Haag.

INHOUD: Bureau voor Handelsinlichtingen te Amsterdam. — Kartini-fonds. — Uit de Oost-Ind. Mail. — Suriname. — Curaçao. — Wat de Inlander zegt. — Wat de Chinees vertelt. — Van Vreemde Koloniën. — Oost- en West-Ind. Literatuur overzicht. — Ingezonden. Naamlijst van nieuw toetredende leden. — Mededeelingen. — Officiële Berichten.

Bureau voor Handelsinlichtingen te Amsterdam.

De Directeur van het Handelsmuseum van het Koloniaal Instituut brengt onder de aandacht van belanghebbenden, dat in plaats van de vroeger op gezette tijden gehouden tentoonstellingen van twaalf „nieuwigheden” op koloniaal en handelsgebied, in het Bureau voor Handelsinlichtingen te Amsterdam, afwisselend zullen worden tentoongesteld een enkel product van actueel belang of wel een groep van dergelijke produkten.

Thans zijn in de koloniale afdeling van het Bureau eenige fraaie caoutchouc monsters te zien, geschonken door den heer A. J. Kamerlingh Onnes te Medan. De monsters zijn afkomstig van een tweetal Sumatraansche plantages, en bestaan uit Hevea-caoutchouc in verschillende qualiteiten (bark, scrap, lump en crêpe). Behalve deze monsters van Hevea braesilensis treft men in het Bureau nog een ander monster aan, nl. van Ficus elastica, en wel in twee vormen. De eerste vorm geeft het product, zooals het van de bevolking wordt opgekocht en de andere zooals het er uitziet na de zuivering in de fabriek. Van de tentoongestelde plantage-caoutchouc, waaronder voortreffelijk crêpe, zijn voor enkele belanghebbenden monsters verkrijgbaar.

De Directeur van het Handelsmuseum, Dr. J. Dekker, is iederen Woensdag van 11.30 v.m.—1 uur n.m. in het bureau voor Handelsinlichtingen, Oudebrugsteeg 16, Amsterdam, te spreken. Alle inlichtingen, voor zoover zij geen analyses betreffen, worden kosteloos verstrekt.

KARTINI-FONDS.

Het 's-Gravenhaagsche Comité voor de propagande ten behoeve van het „Kartini-fonds” hield Donderdag 5 Febr. j.l. een bijeenkomst in het gebouw Diligentia alhier. Mevr. de Booij-Boissevain sprak over Kartini, terwijl de heer Mr. C. Th. van Deventer de groote betekenis voor Insulinde en Nederland van de ontwikkeling van het Javaansche meisje toelichtte.

De druk bezochte bijeenkomst werd geopend door de Voorzitster, Mevr. A. Baronesse van Hogendorp's Jacob, die de strekking van het „Kartini-fonds” schetste, de belangstelling daarvoor aanbeval en daarna het woord gaf aan den heer Mr. C. Th. van Deventer.

De schoone slaapster Insulinde is ontwaakt, aldus begon spr. zijn rede. Op Java is een nieuwe maatschappij in werking, daaraan kan niet meer getwijfeld worden.

Wil deze op goede banen geleid worden, dan is meerdere ontwikkeling van man en vrouw noodig; zonder ontwikkeling van geest en karakter, zonder onderwijs is dit niet mogelijk.

De Regeering heeft dit ingezien en het aantal openbare Inlandsche scholen zooveel mogelijk uitgebreid.

Hiervan profiteeren echter alleen de jongens, daar de

meeste ouders, door de Oostersche begrippen, hunne meisjes niet naar een gemengde school willen zenden.

Dit is verkeerd. Wil de maatschappij zich goed harmonisch ontwikkelen, dan is een goed gezinsleven noodig en daarvoor moet de vrouw voldoende ontwikkeld worden om een gezellin van haar man, een opvoedster voor hare kinderen te zijn.

Voor de verzekering van de toekomst van de Inlandsche maatschappij moet de vrouw voorgaan. Dit wordt alleen bereikt als men het onderwijs aan de meisjes uitgebreid door het oprichten van meisjesscholen.

De Regeering erkent dit, doch kan en wil voorshands alleen het particulier initiatief steunen, welke steun dankbaar wordt aanvaard. Op dit standpunt staat het Kartini-fonds.

't Geldt hier niet alleen een belang van Indië, doch ook van Nederland. Wij Nederlanders hebben belang bij de wijze, waarop Insulinde zich ontwikkelt, dat het niet schuw en haatdragend zich van ons afwendt. Daarom moeten wij toonen, dat die ontwikkeling ons ter harte gaat, moeite en offers daarvoor over hebben. Wij moeten trachten te bereiken een associatie van Oostersche en Westersche cultuur.

Zonder ontwikkeling van de Inlandsche vrouw is deze associatie onmogelijk, met haar ontwikkeling is zij verzekerd. Hierbij moet de Nederlandsche taal als voertaal dienen, zonder dat de eigen taal wordt verwaarloosd.

De meisjes verlangen reeds naar onderwijs en geven daarmee al een bewijs van ontwikkeling. De tooverprinses, die dit opwekte en onder de hoede van wier naam de vereeniging werd gesteld, was Kartini, jong gestorven, doch wier geest bezielend blijft voortleven.

Spr. eindigde met een oproep tot deelneming en gaf daarna het woord aan Mevr. de Booij-Boissevain, die door haar innige vriendschap met Kartini, ons nader zal brengen tot deze en daarmee onze sympathie wekken voor haar streven.

Mevr. de Booij-Boissevain zeide, dat zij gaarne voldeed aan het verzoek, om heden te spreken over Kartini, die zij persoonlijk goed heeft gekend.

Om Kartini te begrijpen, moet men zich indenken in de Javaansche toestanden van vóór eenige jaren, moet men weten hoe het leven der jonge meisjes van goede familie in de Javaansche maatschappij was.

De Javaan was altijd zeer gehecht aan zijn a d a t (oude gebruiken). De vrouw bekleedde steeds een zeer ondergeschikte positie. Het meisje werd opgevoed in nederige onderwerping aan ouders en andere familieleden. Zij werd, soms na de lagere school te hebben afgehoopen, op twaalfjarigen leeftijd in de ouderlijke woning als opgesloten om haar aan den omgang met mannen en jongens te onttrekken, totdat zij aan een onbekenden, door haar ouders gekozen man, zou worden ten huwelijk geschonken.

Om hiertegen in een andere opinie vol te houden, daartoe was veel moed en volharding noodig. Oude volksgewoonten en gebruiken te hervormen is moeilijk. Kartini heeft dit aangedurfd.

Spr. geeft een gloedvol beeld van Kartini's bekoorlijke verschijning en schetst verder haar levensloop.

Reeds als kind viel zij op door haar vlugheid, zij was zeer begaafd, zoodat hare vriendinnen altijd tegen haar opzagen, ook bezat zij een hoog gevoel voor recht.

Haar vader, de Regent van Djapara, was een verlicht man, die goed onderwijs had genoten en dit ook aan zijne

kinderen gunde. Daarom bezochten zijne kinderen — ook de dochters — de Europ. school, waardoor zij Nederlandsch moesten kennen.

Dit was toen vooral een zeldzaamheid. De meisjes konden wel de gemengde Inlandsche en Europeesche scholen bezoeken, maar dit streed tegen de adat, omdat meisjes dan onder de jongens kwamen en van mannen les kregen. De verhouding der schoolgaande kinderen was in 1900: ± 43200 jongens tegen 735 meisjes.

Er waren toen geen meisjesscholen. Het was Kartini's streven voor het onderwijs aan de meisjes in het strijdpark te treden en zelve aan het hoofd van een meisjesschool te komen.

Zij las veel om zich te ontwikkelen. Zij beoefende ook allerlei handwerken, o.a. het batikken, doch de literatuur was haar het liefst, ook de Javaansche, want zij had haar eigen taal lief en hield die hoog.

Hoe leed zij, wanneer in gesprekken met haar Hollandse vriendinnen, deze den werkring bespraken, die zij wilden kiezen, terwijl zij slechts bestemd was om uitgehuwelijkt te worden. Welk een afschuw ondervond zij bij de gedachte de zooveelste vrouw te worden van een onbekenden man.

Doch de adatgebruiken moesten gevolgd en op twaalfjarigen leeftijd moest zij van school. Hoe had zij gesmeekt om de H. B. S. te mogen bezoeken, maar haar vader was onverbiddelijk. Zij begon toen haar zelfstudie, beproefde te schrijven en zond hare geschriften aan haren broeder Kartono, die de H. B. S. te Semarang bezocht en met haar correspondeerde. Verder hield zij briefwisseling met hare Hollandse vriendinnen.

Het eerste licht brak voor haar aan met de komst van de familie van den Ass. Resident O. Zij mocht dat gezin bezoeken en ontving teekenlessen van mevr. O., die haar geestesgaven ontdekte en haar aanmoedigde met studeren en schrijven voort te gaan. Dit deed zij en er werd toen o.a. een artikel over houtsnijkunst van haar hand in Eigen Haard geplaatst.

Maar de ontwikkeling van het Javaansche meisje bleef haar hoofddoel. Zij hoorde van het leed der vrouwen, die hare moeder bezochten en was verontwaardigd over de berusting, waarmede zij dit droegen. Zij met hare ontwikkeling voelde zich niet in staat te berusten.

Juist — zij met hare ontwikkeling. Niet waar? Een ontwikkeling, gelijkwaardig aan de hare, voor alle vrouwen was het middel om met de verkeerde adatgebruiken te breken.

Door die adat was de moreele opvoeding der mannen verwaarloosd. Hoe zou dit alles veranderen als de moeders ontwikkeld waren en haren zoons bij konden brengen, dat meisjes even goed menschen zijn als jongens.

Betere opvoeding van het Javaansche meisje moest dus bevochten; zij zou en moest aan het hoofd van een Inlandsche meisjesschool komen en het voorbeeld geven, maar dan moest zij met al die adatgebruiken breken. Na langen zelfstrijd kwam zij met haar ideaal tot haar vader en smeekte hem om haar toe te staan naar Nederland te gaan ter verkrijging van de akte voor onderwijzers.

Haar vader weigerde, wetende welk een moeilijken strijd zijn kind zou wachten.

In dien tijd maakte de toenmalige Directeur van Onderwijs, de heer Mr. Abendanon, met zijn echtgenoot een rondreis over Java om de opinie der hoofden te vernemen

O. C. L. VOSVELD,
Opticiën - Instrumentmaker.
Korte Poten 42 - Tel. 3957 - Den Haag.

Hoff. van H. M. de Koningin. Hoff. van H. M. de Kon.-Moeder.

over het onderwijs aan de Javaansche meisjes. Zij maakten toen kennis met Kartini en sloten warme vriendschap.

Ook de heer v. Kol, die in 1902 Djapara bezocht, ontmoette haar en beloofde haar steun en hulp.

De vader, die haar stillen, volhardenden strijd zag, kon toen niet langer zijn toestemming weigeren: Kartini zou naar Nederland mogen gaan om de akte voor onderwijzeres te halen.

Bij nader inzien en na overleg met den heer Abendanon, vond zij het toch beter om in Indië deze akte te halen. Zij voelde, dat ze tot de Javaansche ouders moest komen als de Javaansche vrouw en niet als Europeesche. Zij mocht het volk niet tegen zich innemen. Zij moest voorzichtig voorwaarts gaan. Zij richtte tot de Regeering het verzoek om in Indië tot onderwijzeres te worden opgeleid en oefende zich inmiddels in het onderwijzen door in hare ouderlijke woning les te geven aan eenige Javaansche meisjes.

In dien tijd kwam de voor haar meest onverwachte gebeurtenis: Zij werd ten huwelijk gevraagd door den Regent van Rembang.

Hierop had de reeds 24-jarige vrouw in 't geheel niet meer gerekend. Zij had zich al geheel vereenzelvigd met de zekerheid, dat een zoo vooruitstrevende vrouw door de grooten niet als echtgenootte begeerd werd.

Na langen zelfstrijd — hare ouders overhaastten haar niet — besloot zij hare voorwaarden te stellen, alvorens tot het huwelijk toe te stemmen. Zij eischte verschoond te blijven van den voetkus aan haren a.s. echtgenoot, door hem op voet van gelijkheid te worden behandeld, laag Javaansch met hem te mogen spreken en..... voort te mogen gaan met les geven en strijden voor de vrouw.

De Regent van Rembang stemde daar niet alleen in toe, doch zeide, dat hij juist haar tot zijne echtgenootte had uitgekozen, omdat hij van hare ontwikkeling gehoord had. Niet alleen zou zij mogen voortgaan met les geven, maar in de eerste plaats zijn eigen kinderen zou hij aan haar toevertrouwen.

Nu besloot zij den stap te doen; ook al omdat zij door dit huwelijk aan de Javaansche maatschappij kon toonen, dat zelfs een ontwikkelde Javaansche vrouw tot het hoogste huwelijk werd waardig gekeurd.

Na haar huwelijk volgde een gelukkig leven van samenwerking met haar ontwikkelde echtgenoot.

Op het tijdstip van haar hoogste geluk, vier dagen nadat zij moeder geworden was, overleed zij plotseling in Sept. 1904, nog pas 25 jaren oud.

Haar geest leeft echter voort en zal verbonden blijven aan de ontwikkeling van de Javaansche vrouw.

Spr. roept allen op Kartini's nagedachtenis te eeren door het „Kartinfonds" te steunen. G.

Uit de O. I. Mail.

Watersnood.

In Midden-Java zijn tegen half Januari j.l. verschillende rivieren buiten hare oevers getreden, waardoor spoorwegbruggen werden weggeslagen. Persoonlijke ongelukken vielen gelukkig niet voor. Een correspondent van het „Soer. Hbld." schrijft:

„Toen ik de rivieren, die nog kort tevoren zoo hevig gebandjerd hadden, passeerde, kon ik mij moeilijk voorstellen, dat het water nu reeds weer heelemaal gezakt was en kalmpjes voortstroomde alsof er niets gebeurd was. Hier en daar nam een inlander een verkwikkend bad, alsof er geen bandjirs bestonden en de omringende schoone natuur van deze heerlijke streken was weer even lieflijk als ooit tevoren. De reus Merapi, die z'n stroomden den vrijen loop gelaten had, rookte genoeglijk zijn pijp en zond den rook regelrecht de blauwe lucht in.”

De Bataksche Schaakkampioen.

Een Batakker, Si Narsar, speelde vijf simultaan, welke hij alle won, evenals een partij, welke hij daarna met den heer H. Meyer speelde.

Het voornemen bestond, tusschen den Batakker en den heer H. Meyer een korte match van drie partijen te doen plaats hebben. De Batakker trad o.a. tegen acht borden in 't veld; 7 partijen werden door den kampioen gewonnen, terwijl één (tegen den heer Amiabel) verloren ging.

Doopsgezinde-actie op Java.

Men schreef aan het „Soer. Hbld." Er heeft zich te Batavia een Doopsgezinde Kring gevormd.

De heer J. Dinger, landbouw-industrieel aldaar, is als vertegenwoordiger daarvan in Holland geweest.

Nu gaat in 't laatst van April dominé H. Britsel van Wormerveer naar Batavia, Semarang en Soerabaja om de Doopsgezinden aldaar te bezoeken en de stichting eener gemeente te overleggen.

Ds. Britsel zou van plan zijn 3 maanden op Java te blijven.

Klassieke opleiding in Ned.-Indië.

Dr. H. J. van Lummeel schrijft hierover in de „Javabode" van 12 Januari j.l., naar aanleiding van het feit dat in de vergadering der Tweede Kamer van 25 November 1913 de minister van Koloniën zich o.a. als volgt heeft uitgelaten:

„Het zou m.i. toch altijd nog tot de desiderata behoren, dat in Indië gelegenheid werd gegeven tot het ontvangen in de klassieke talen.”

Schrijver komt tot de conclusie:

„Daar het wenschelijk is — wat trouwens tegenwoordig

algemeen erkend wordt — de beroepskeuze zoo laat mogelijk te doen plaats hebben, terwijl dan tevens de mogelijkheid ontstaat niet alleen rekening te houden met de neiging van den leerling — die trouwens in alle gevallen niet sterk spreekt — maar ook met de meer of mindere kans van slagen in de een of andere richting, zal men de oplossing moeten zoeken in het toevoegen van een vierjarigen cursus aan de eerste twee leerjaren van de hogere burgerschool. Door een behoorlijk aantal uren beschikbaar te stellen voor de oude talen, door een goede indeeling van de uren voor de wis- en natuurkundige vakken en door bij deze inrichting ook het teekenen niet te vergeten, zal men in staat zijn de eerste geheel en al tot hun recht te doen komen en de tweede de plaats toe te kennen, die hun ook bij een klassieke opleiding in den tegenwoordigen tijd toekomt. Zoo, maar ook zoo allen, zal men erin kunnen slagen in Indië een onderwijsinstelling te stichten, die het in alle opzichten door het moederland zal worden benijd.”

Zoutoogst op Madoera.

De zoutoogst op Madoera is thans buitengewoon groot en heeft aan het licht gebracht, dat de capaciteit der zoutlanden veel grooter is dan tot dusver vermoed werd. Het ontbreekt thans aan beschikbare ruimte om al het zout op te bergen, zoodat men zich genoodzaakt heeft gezien, duizenden kojangs tijdelijk buiten op te schuren, waar het zout aan spoedig bederf bloot staat.

Men is reeds geruimen tijd bezig met het oprichten van groote pakhuizen, doch de voorraad zout is zoo groot, dat men met een veel sneller tempo dan tot dusver met den bouw daarvan zal moeten voortgaan.

Het voornemen bestaat nog ruim een dertigtal pakhuizen op te richten.

Kartinischool.

Een vijftigtal genoodigden en belangstellenden woonde op 10 Jan. j.l. de feestelijke opening bij van de Batavia'sche Kartinischool, gevestigd op Goenoeng Sarie.

In de voorgalerij van het met guirlandes versierde schoolgebouw vereenigde men zich.

De heer Van Hinloopen Labberton sprak daar de openingsrede.

Hij wees op de noodzakelijkheid van een onderwijsinstelling voor het inlandsche meisje, dat te lang in bijna volkomen onwetendheid is gelaten.

De Kartinischool zou haar moeten vormen tot degelijke huisvrouwen, tot heil van het komende geslacht. Blauwkousen of namaak Hollandsche dametjes zou de school niet afleveren.

Het onderwijs zou zich niet op godsdienstig terrein beven. Volkomen neutraal zal het onderwijs wezen.

Hierna voerde dr. Hazeu, de directeur van het onderwijs-departement, het woord. Op geestdriftigen toon sprak de heer Hazeu een rede uit, waaruit naast zijn groote verheuging over de opening van deze school in het belang van het onderwijs hier te lande, kon blijken zijn hooge belangstelling voor het Javaansche volk.

Alsnu sprak mr. Pott, die zeide slechts als belangstellende een kort woord te willen voeren, en geenszins in eenige officieele kwaliteit.

Spr. herinnerde aan den tijd, toen hij lange jaren geleden in Indië kwam. Hij werd in de Soenda-landen geplaatst en stelde eens aan een Soendanees de vraag om welke reden het inlandsche kind geen onderricht kreeg. „O", luidde het antwoord, „eerst moeten wij mannen knap zijn en dan mag de vrouw wat leeren.”

Spr. zag nu overal de oprichting van inlandsche meisjesscholen. Moest dit worden opgevat als een bewijs, dat de inlandsche man nu reeds knap is?.....

De heer Pott zegde de vereeniging toe alle hulp van zijn zijde.

Als ik, aldus eindigde spreker, over eenige maanden Nederlandsch Indië zal hebben verlaten en in Nederland me heb gevestigd, dan zal ik met mijn bescheiden krachten trachten het groote Nederlandsche publiek wat meer idee bij te brengen van Indië en Indië's volk. Ik zal me wenden tot commissies en comités welke propaganda zullen maken voor de nieuwe school.

Met applaus dankten de aanwezigen.

Hierna spraken eenige inlanders eenvoudige maar zuiver gemeende woorden van dank uit, gericht tot het comité.

Thans hield de onderwijzeres der school, mevr. Keen, een korte rede, waarin zij wees op de moeilijke taak welke zij vrijwillig op zich geladen had. Zij moest den toegang vinden tot de hartjes van die kleine Inlandsche kindertjes, doch zij zeide een sleutel daartoe te bezitten. En die sleutel is de Liefde, waarmede zij bezielde is voor het Inlandsche kind.

Vol vertrouwen ga ik, dus vervolgde spreekster, de toekomst tegemoet, mits de ouders van de kinderen mij willen steunen in mijn moeilijk werk.

Ook de zuster van wijlen Raden Adjeng Kartini wenschte het woord.

Zij sprak woorden van dankbaarheid tot de aanwezigen, die op zoo roerende wijze blij hadden gegeven van achting voor haar overleden zuster.

Nadat nog de heer Labberton de kindertjes had toegesproken, werd een fotografische opname gemaakt van de groep, terwijl op den achtergrond een cinema-toestel ratelde.

Na afloop dezer vereeuwingsbezigheden werd een „slametan" aangericht.

Iedereen smulde van de lekkernijen.

De Haagsche Commissiebank

37-39 Prins Hendrikstraat - - - 's-Gravenhage.

Effecten - Coupons - Beleening

Prolongatie - Deposito - Cheques

Safe-Inrichting.

C.L. BOUCHER
WOONT
PAPESTRAT 11
SPECIALITEIT IN
AMERIKAANSCH KANTOOR
ARTIKELN - VULPENHOUDERS
BOEKBINDERIJ - BOEKDRUKKERIJ
STEMPELINRICHTING

Firma H. VAN BESOUW - BREDA

Ondergoederen naar maat voor
: Uitzetten : Dames
: Indische Uitrustingen : en
: Heeren

DEGELIJKE goederen uitmuntende boven elke fabrieksconfectie. **Gegarandeerd!**

Vertegenwoordiger(ster) dagelijks te ontbieden.

Telegram-Adres: BESOUW, Breda. - Interc. Telef. 504.

M. VISSER,

voorb. A. J. RODBARD.

Spuistraat 69 - DEN HAAG - Telefoon 5470.

Fabriek en Magazijn van Gouden-, Zilveren en Diamantwerken
REPARATIE-INRICHTING.

Sigaren Ex- en Import Maatschappij
v/h L. LANGE.

Leverancier van Z. K. H. Prins
Hendrik der Nederlanden,
Hertog van Mecklenburg, enz.

Lange Voorhout 86, 's-Gravenhage.

SPECIALE VERPAKKING VOOR DE TROPEN.
HOOGFIJNE LICHTLE BREMER SIGAREN
GEIMPORTEERDE HAVANA SIGAREN.

Kleedingmagazijnen P. VAN DEN BRUL

AMSTERDAM
Nieuwendijk 184.

DEN HAAG
Veenestraat 15.

HOORN
Grootte Noord 9.

LEEUWARDEN
Nieuwe Stad 94.

ONZE GEMAAKTE

HEEREN-, JONGEHEEREN-
en KINDERKLEEDING

is BEKEND SOLIDE en munt
uit door Eleganten Pasvorm
en KEURIGE AFWERKING

Kleedermakerij van den eersten rang

INSTITUUT VOOR MEISJES

EXTERNAAT - BEPERKT INTERNAAT.

Kronenburgersingel 2 en 4, Nijmegen (Holland)

School- en Pensioengeld internaat 1800.-

Met inbegrip der vacaties . . . f 1000.-

De Directrice: A. J. NELCK

Suriname.

Met zeven stemmen tegen één is de motie van den heer Kraan door de Koloniale Staten verworpen.

Onze indruk van de debatten, zooals die te vinden zijn in „De West” van 9 Januari, is, dat de Gouverneur geen reden heeft zich daarover te verheugen. De motie is in haar gewijzigden vorm verworpen, omdat men er geen nut van verwachtte of vreesde, dat de uitwerking anders zou zijn dan de voorsteller meende. Na het standpunt door den Minister ingenomen met betrekking tot de handelingen van den Gouverneur, zou Zijne Excellentie de motie — gesteld zij ware aangenomen — naast zich gelegd hebben, vooral omdat daarbij komt dat de Kamer op de werkzaamheden der Koloniale Staten nog al te bedillen had. Bij de opsomming van hetgeen de Staten onafgedaan hebben gelaten, had men rekening moeten houden met de nota van dat lichaam naar aanleiding van het voorstel der Suriname-commissie tot wijziging van het Regeeringsreglement. Daarin lezen we o.m. „dat integendeel dikwijls de afdoening van verschillende onderwerpen achterwege bleef doordien het bestuur naliet de schriftelijke gedachtenwisseling met bekwamen spoed voort te zetten.”

De aandachtige lezing van deze nota zou waarschijnlijk zoowel de Regeering als de Vertegenwoordiging tot eenige meerdere waardeering van den arbeid der Koloniale Staten brengen.

Het is te hopen, dat de Minister geen wijziging van het regeeringsreglement der Kolonie zal ontwerpen zonder overleg te plegen met zijn collega van Waterstaat, Dr. Lely, die een paar jaren geleden in de Eerste Kamer de door de Suriname-Commissie voorgestelde wijziging krachtig heeft bestreden.

* * *

„Suriname” van 1 Januari verneemt, dat, op het telegram van den vertegenwoordiger der Rotterdamse combinatie in zake de bacoven-cultuur, een telegram is ontvangen, inhoudende dat men bereid is tegemoet te komen aan de bezwaren der planters tegen het ontwerp-contract. In het nummer van 3 Januari vinden wij een hoofdartikel, getiteld „Het hangende bacoven-contract”, waarin gewaarschuwd wordt tegen de aanneming van het gewijzigde contract. Het blad acht slechts dan een contract aannemelijk, wanneer daarin vastgelegd wordt, dat

„1°. aan de planters al dadelijk de middelen zullen verschafft worden om hunne cultivaties uit te breiden voor regelde en groote afschepingen;

2°. binnen den kortst mogelijken tijd — 2 à 3 jaar — scheepsgelegenheid geopend zal worden tot uitvoer om de 10 dagen van de bacoven, zoodat de planters geen product zullen verliezen.”

Bij de behandeling van de Surinaamsche begrooting voor 1914 heeft men in de Tweede Kamer gesproken van den „onwil” der planters om het door de Suriname-commissie met de United Fruit Co. ontworpen contract te aanvaarden. In verband hiermede willen wij er op wijzen, dat dit contract in genoemd artikel voor de planters „ruïneus, dus onaannemelijk” wordt genoemd.

* * *

In den regel zijn het de persmensen, die hun medemenschen met interviews vervolgen. Het omgekeerde komt ook voor. Naar aanleiding van onze kanteekeningen in vorige nummers op de debatten in de Tweede Kamer betreffende de Surinaamsche begrooting, kwam een belangstellend lezer ons de vraag stellen, of het niet nuttig zou zijn in het „Koloniaal Weekblad” die kanteekeningen voort te zetten; hij verwachtte daarvan dat de Kamerleden, zoo zij van de opmerkingen kennis nemen, in het vervolg niet met zulke scheeve voorstellingen voor den dag zullen komen. Wij waren op dit punt nog al sceptisch gestemd, maar moesten eindigen met te beloven, dat wij nog een enkelen greep zouden doen. Lang zoeken was niet noodig: aan het slot zijner eerste rede veroorloofde zich de heer Kleerekoper te zeggen: „De kinderen gaan niet naar school; de jongens blijven weg als zij willen en dat de meisjes onderwijns noodig zouden hebben, is zulk een nieuwerwetsigheid, dat niemand van de bevolking daarvoor wat gevoelt.”

„Niemand van de bevolking!”

Laat ons even het Koloniaal Verslag 1913 — dat ook den heer Kleerekoper ten dienste staat — opslaan. Wij vinden daarin, dat op 31 December 1912 op de schoollijsten waren ingeschreven:

te Paramaribo 3341 jongens en 3310 meisjes;
in de districten 1748 jongens en 1000 meisjes.

Voor de nieuwerwetsigheid gevoelen dan toch de ouders of verzorgers van 4310 meisjes.

Het zou ons te ver voeren hier uiteen te zetten waarom er minder meisjes dan jongens schoolgaan, maar de nieuwerwetsigheid heeft er niets mee uit te staan.

In het voorbijgaan willen wij er op wijzen, dat het Koloniaal Verslag in bruikbaarheid achteruit gaat. Nuttige statistieken worden, zonder eenig gegronde motief, weggelaten. Zoo missen wij nu een groepeerings van de schoolgaande kinderen naar den leeftijd. In het Koloniaal Verslag 1909 kwam de opgave nog voor. Daarna niet meer. Waarom?

In dit verslag heet Bijlage G¹ nog: „Verslag van het onderwijs in de kolonie Suriname over 1908”, daarna: „Mededeelingen betreffende het onderwijs”. Dit doet ons vermoeden, dat de besnoeiingen hier plaats vinden.

Het voortgaan op dien weg verdient geen aanbeveling. Ware de opgave niet weggelaten, dan zou de heer Kleerekoper althans één der redenen kunnen opsporen waarom er minder meisjes dan jongens schoolgaan.

Een tweede greep.
Sprekende over de gronduitgifte voor den kleinen landbouw, zeide de heer Kleerekoper o.m.: „Men kan dien grond alleen krijgen, wanneer men dien ook bebouwt; wanneer de menschen dit dus niet doen, dan zouden zij er moeten worden afgezet als een voorbeeld voor anderen. Nu laat men echter de menschen doodkalm op den grond wonen, men draineert, geeft geld uit en past de verordening niet toe. Daarvoor zijn geen wetten te maken. Dat is een bewijs van een zwak beheer, van gebrek aan bestuursbeleid, van het ontbreken van een gepast vorm van bestuur en van eenheid in het bestuur.”

Hier draaft de heer Kleerekoper weer door, zonder eenige kennis van zaken. Op een afstand kan hij de motieven niet beoordeelen, waarom men niet met strenge hand de menschen van hun land afzet. Wij blijven dit geachte lid een reis naar Suriname aanbevelen, liefst vóór de volgende begrooting in behandeling komt.

Aan het slot zijner rede zeide de heer Kleerekoper: „Laat men van hier menschen naar die kolonie sturen, die er met kracht willen werken”. Welnu, de man die te adviseeren heeft over de uitgifte van gronden is de administrateur van Financiën; de Gouverneur beslist. Gouverneurs en administrateurs van financiën worden steeds van hier uitgezonden. Houden die allen op met „kracht te willen werken” zoodra zij er eenigen tijd zijn? Dan zou het einde van de historie zijn, dat men de van hier uitgezonden menschen er niet langer dan zes weken liet. Komen er dan nog niet genoeg „versche be-
grippen”, dan is de kolonie niet te redden.

* * *

Van welwillende zijde kregen wij ter lezing het nummer van de „Diplomatic and consular Reports”, waarin is opgenomen het verslag van den Britschen Consul te Paramaribo over 1910—1912. Onder vele juiste opmerkingen bevat dit stuk menige onjuistheid. Niet om daarop te wijzen noemen wij hier het stuk, maar om de aandacht te vestigen op de daarbij gevoegde Sketch map of Surinam or Dutch Guiana, die dit merkwaardige ver-
toont, dat de „New River” er op voorgesteld wordt als de hoofdrijver en de Coeroeni als een kleine zijtak.

* * *

Uit de „N. R. Ct.” van 7 Februari — ochtendblad B — knippen wij dit bericht:

„De fancy fair in de zalen van den heer d'Audretsch heeft Donderdag en gisteren (gisteren zoowel 's middags als 's avonds) nogal wat belangstelling getrokken, zoodat men met grond mag hopen op een braaf saldo voor de melaatschen van het Surinaamsch asyl Bethesda. Donderdagavond verleende de heer Frans Daum zijn medewerking, gisteren was hij ongelukkigerwijs verhinderd te komen. Maar het Leidsche studentencabaret Kempinsky heeft den aanwezigen den tijd met marschen, studenteliederen, negerliedjes, ragtimes en allerlei populaire muziek op de prettigste wijs gekort. En zoo is het toch een heel gezellige avond geworden. Aan het slot hebben de lieve meiskes, die de aanwezigen den heelen avond lang hadden gevoed met sandwiches en champagne, zelfs zoo genoegelijk mogelijk met de gasten gedanst en het is nog aardig laat geworden.”

Zooals wij bij een kort bezoek opmerkten, was een der jonge dames gekleed in het zwierige costume eener Surinaamsche „koto-misi”.

Curaçao.

H. M. „Kortenaar”, die te Hellevoetsluis gereed lag om een reis van 2 maanden naar de Middellandsche Zee te aanvaarden, is terug ontboden naar Nieuwediep, om zich gereed te maken voor een reis naar West-Indië. De reden waarom dit reisplan gewijzigd werd, is nog niet volledig bekend, een telegram van den 7en Februari uit Nieuwediep aan het „Vaderland” meldt, dat het schip naar de Oostkust van Mexico zal gaan wegens de verwikkelingen aldaar met de huidige omwenteling; in verband met de onlangs vernomen berichten, dat de stad Tampico door de insurgenten belegerd wordt, zal de bestemming dus wel naar die haven zijn, niet natuurlijk om zich in den strijd te mengen tusschen de beide partijen, doch om het leven en de eigendommen van Nederlandsche onderdanen te beschermen. Maar dan vreezen we, dat het schip te laat zal komen en zien we hieruit weder hoe jammer het is, dat we geen gestationneerd schip meer te Curaçao hebben. Ware dit nog aanwezig, dan had het nu reeds eenige dagen aan de kust van Mexico kunnen zijn en nu verlopen er nog weken voor dit het geval zal wezen. Waarom juist de „Kortenaar” genomen is en niet de „Zeeland”, die ook klaar gehouden wordt voor alle mogelijke eventualiteiten, is ons niet bekend, misschien onderging laatstgenoemde bodem kleine herstellingen, die zijn plotseling vertrek verhinderen, anders was deze meer aange-
wezen dan de „Kortenaar”, die slechts een kleine kolenvoorraad bergt en voor wie de reis over den Oceaan steeds een moeilijk vraagstuk blijft. In December 1903 maakte zij de reis naar Curaçao en moest daartoe eerst

Hillmer & Co.

Noordeinde 58. Tel. 1667

PIQUÉ HEMDEN
f 2.75, f 3.50, f 4.- f 4.50.
Engelsche Hemden
steeds de nieuwste Dessins
van af f 2.50.
Rijke keuze DASSEN.
Gemaakte en Zelfbinders.

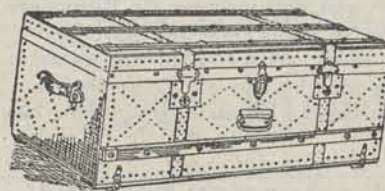
P. B. VAN MOORSEL & Co

Kerkplein 11-12, naast het Hoofdpostkantoor.
Torenstraat 5-6 - Telefoon 2898 - Den Haag

Goedkoopst adres voor het geheel
of ged. installeren van woningen.

W. POPPINK, Telefoon No. 4485

Prins Hendrikstraat
141-143 - Den Haag.

Geheel gepantserde Hutkoffers.
Voor het bagageruim, 100 c.M.,
lang, 50 c.M. breed, 50 c.M. hoog
m. bak f 10.50. Voor de hut
100 c.M. lang, 50 c.M. breed, 36
c.M. hoog, met bak f 9.-. Voor
de hutten der nieuwe booten
160 c.M. lang, 50 c.M. breed
40 c.M. hoog met bak f 9.50.

HEINEKEN'S Glazenwasscherij

STOOM JALOUZIEËN- EN ROLLUIKENFABRIEK

Fabriek van Geschilderde
: Gordijnen :
in meer dan 500 dessins
KLENUS Stofzuigmachine

Hof- en Rijksleveranciers

'S-GRAVENHAGE

Kettingstraat No. 6 - Telefoon 2478

DORDTSCHER BANK

'S-GRAVENHAGE - KNEUTERDIJK 12-14

behandelt alle Bankzaken.

Koninklijke

Brood- en Beschuifabriek

LENSVELT NICOLA

VEENESTRAAT 23 | DEN HAAG.

Lunchroom.

Specialiteit HAAGSCHE BESCHUIT.

Roggebrood in blik voor Export.

een Fransche haven en vervolgens Madeira, St. Vincent en St. Lucia aandoen om de bestemming te kunnen bereiken, dus een groote omweg en veel oponthoud.

De reis naar Mexico is nog moeilijker, want daartoe moet zij de oversteek maken van de Azoren naar de Bermudas, die in de wintermaanden, met vermoedelijk harde Weste winden op den kop, niet zonder bezwaar is.

Het schip is ook niet voor dergelijke reizen gebouwd, maar als kustverdediger. Hieruit zien we weder, dat onze Marine veel te klein is voor de rol die we nu eenmaal als koloniale en handelsrijvende natie hebben te vervullen. Die rol is vooral in W. I. van groot belang.

Het kan ook zijn, dat de reis van het schip eenvoudig een bezoek beoogt aan onze W. I. koloniën en dus een inlossing is van de beloften der Regeering, dat er af en toe een schip van hier uitgezonden zou worden.

* * *

De „Amigoe” bevat de navolgende ontboezeming over het afgelopen jaar:

„In het begin was 1913 zeer stormachtig; de Katholieke bevolking vooral moest daarvan lijden; zij had groote moeite de Bijzondere School boven water te houden. Zij werd geslagen en gebeukt, alsof men haar wilde vernietigen. Maar de storm luwde en tegelijk met het jubelfeest over Constantijns overwinning, de zegepraal van het Kruis over heidendom en ongelooft, kon met vreugde herdacht worden, dat ook nu weer de Bijzondere School hechter en sterker te voorschijn was getreden.

Het Emancipatiefeest droeg geheel en al het karakter van dankbaarheid jegens Moederland en Vorstenhuis.

Het Onafhankelijkheidsfeest klonk slechts als een flauwe nagalm daarvan.

Toen brak er weer een storm los, over de bevolking in haar geheel, een storm, welke nog niet is uitgewoed.

Curaçao zal ook dezen storm te boven komen en dan in kalmer water sneller vooruitschieten.”

Wij hebben van dat „slaan en beuken” van de Katholieke school in het afgelopen jaar niets gemerkt, hiervan zou alleen sprake kunnen zijn als aan deze school alle subsidie op eens ontnomen was geworden of daartoe voorstellen waren gedaan, maar men was in den Kol. Raad eenvoudig niet geïnteresseerd om nog meer subsidie te geven.

We zijn benieuwd iets naders te hooren van den „nog niet uitgewaaiden storm over de geheele bevolking.” Ook hiervan hebben we niets bespeurd.

* * *

Naar aanleiding dat de Directeur van het Dep. van Openbare Werken met 16 Juni ontslag heeft gevraagd, wil de „Wekker” het geheele Departement opdoeken. Zij schrijft:

„Het Departement kost der kolonie een aanzienlijke som 's jaars, en men zal te vergeefs trachten uit te vinden welke evenredige diensten het bewijst. In vroegere jaren, toen het „Bouwdepartement” onder de leiding stond van een officier van het garnizoen — die een kleine toelage genoot en niet beschikte over een talrijken staf van technisch- en niet-technisch onderlegde opzichters — viel er nog al wat te bouwen, hetgeen dan ook geschiedde zonder dat er door deskundigen eenige aanmerking op het tot stand gebrachte te maken was. Onze straten, die meestentijds onder toezicht van Baas Martijn — een der opzichters van het Bouwdepartement — hersteld en onderhouden werden, bevonden zich in de beste orde. En het bedrag, dat daartoe op onze begrooing uitgetrokken werd, was, vergeleken met dat, hetwelk thans tot hetzelfde doel aangewend wordt, een nietigheid te noemen. Een ieder, die zich op straat beweegt en niet slechts uitgaat, om een vette bezoldiging in ontvangst te nemen, moet erkennen, dat onze achterstraatjes in een ellendigen toestand verkeerden en zoo spoedig mogelijk herstelling eischen. Zelfs de hoofdstraat van Otrabanda, die er na de gevallen regens als een rasp uitziet en met hare talrijke bruggetjes — Zelle's bruggetjes betiteld — noodzakelijk geworden door de ophooging aan haren zuidkant, een vreemd aanblik oplevert, vordert reeds een reparatie.

Het is meer dan tijd, dat er aan bezuinigingen wordt gedacht en dat deze in toepassing worden gebracht, zoodra de gelegenheid zich daartoe voordoet. Zoo kan nu het Departement van O. W. worden opgedoekt met behoud van het strikt onontbeerlijke personeel daarvan, en de te verrichten bouwwerken worden aanbesteed en onder diens toezicht tot stand gebracht. „Het zijn sterke beenen, die de weelde kunnen dragen”, zegt een spreekwoord, en de beenen der noodlijdende kolonie zijn alles behalve sterk.”

WAT DE INLANDER ZEGT.

Censuur.

Van het vlugschrift, dat uit Mekka door zekeren Hadji Mochtar bin Natavregara in de „Preanger” verspreid en door de politie in beslag genomen werd, deelt de „Perniagan” verder het volgende mede: De boekjes zijn in handen gesteld van Dr. Hoesein Djajaningrat, om kennis te nemen van den inhoud daarvan. Zijne bevinding moet zijn, dat zij niets inhouden, wat den Inlander aanleiding kan geven om in opstand te komen, en dat Hadji Mochtar dus geen schuld heeft. Velen zijn dezelfde meening toegedaan, en het Bestuur gaat nu hiermede accoord.

Vergadering van Inl. Onderwijzers.

In December van het afgelopen jaar, heeft er, volgens de „Pantjaran Warta,” te Bandung een samenkomst plaats gehad van de Inlandsche onderwijzers in de Preanger. Onder hetgeen in die vergadering besproken en verhandeld werd, was o.a. een voorstel van den onderwijzer Mohamad Rais om het schrijven met Javaansche karakters van het leerplan af te voeren. Met overgrote meerderheid werd dit voorstel afgewezen. De teekemeester Raden Djajadiredja stelde voor het noodige te doen opdat de Inlandsche Onderwijzers voortaan de Europeesche klederdracht zouden aannemen. Dit voorstel werd met bijna algemeene stemmen aangenomen. Aan den Inspecteur van het Inlandsch Onderwijs zou hierover geschreven worden.

Rondreis van Dr. Rinkes.

Volgens de „Pantjaran Warta” zijn alle goedgezinde Inlanders, de Sarikat Islam in de eerste plaats, uitermate verheugd over de reis, die Dr. Rinkes op last van de Regeering over Java gemaakt heeft, om overal, waar het te pas kwam, van de goede bedoelingen van de Regeering ten opzichte van den Inlander te getuigen. Te Soerabaja heeft hij zelfs in eene vergadering van de S. I. uitlegging gegeven van den inhoud der laatste hormat-circulaire No. 2014, hoofdzakelijk ten bewijze van de inzichten der Regeering omtrent de houding en verhouding van de ambtenaren tegenover de Inlanders. Luide werd deze rede toegejuicht. Het Bataviaasch Nieuwsblad vindt het alles behalve goed, dat deze circulaire, die bestemd was voor de ambtenaren alléén, ook duidelijk is gemaakt geworden aan de S. I., waarvan wel 2000 leden op bedoelde vergadering tegenwoordig waren. Het was een voorschrift van de Regeering, hoe de ambtenaren zich in het vervolg tegenover den kleinen man te gedragen hadden.

De bevolking kan nu — naar de meening van het Bat. Nieuwsblad — uit de mededeelingen van den heer Rinkes munt slaan, om tegenover de Europeanen en de Inl. Ambtenaren een brutale en aanmatigende houding aan te nemen. Neen, Bat. Nieuwsblad, zoo antwoordt de Pantjaran Warta, het werd meer dan tijd, dat de ambtenaren aan hunne verplichtingen tegenover het volk herinnerd werden, dat steeds getrap en onderdrukt werd. Het was noodig, dat die circulaire, bij wijze van controle, bij monde van een man als Dr. Rinkes ook aan de bevolking werd kenbaar gemaakt. Dr. Rinkes kent de inlandsche ambtenaren maar al te goed. Tal van circulaire worden geschreven, maar niet uitgevoerd. Het Bat. Nieuwsblad kent blijkbaar de toestanden in de binnenlanden niet, waar „Favorisme en Willekeur” nog welig tieren. Wij hebben zelf gezien, hoe een regentszoon, pas assistent wedana geworden, zich reeds een soort van vorst gevoelde, zijn taak nog al luchtig opvatte, zich aan de wetten en bepalingen niet stoorde, op de dessahoofden losranselde, als zij niet diep genoeg bogen en te weinig „sembah” maakten. Eén zijner oppassers, die door drukte of anderszins op zekeren dag vergeten had den hond van den assistent wedana door een bad te enigen, kreeg een flinke schrobbeering niet alleen, maar ook een slag met den troempa (soort sandaal) in tegenwoordigheid van andere oppassers. Werkelijk, Dr. Rinkes heeft goed gedaan. Waar nog zulke toestanden bestaan, wordt het hoog tijd, de arme inlanders in bescherming te nemen, hun de oogen te openen, hunne hersens wakker te schudden.

Onwillevendheid.

Een inlandsch redactielid van de Volkslectuur reisde onlangs met de S.S. van Meester Cornelis naar Bandung. In de wagon, waarin hij plaats zou nemen, zaten reeds eenige inlanders, die hunne bagages, pakken en dozen op de banken hadden geplaatst, zoodat niet veel plaats voor nieuwe passagiers overschoot. Beleefd vroeg hij den Europeeschen conducteur, die Inlanders te willen aanzeggen, de pakken enz. onder de banken te plaatsen. Driftig en met een azijnzuur gezicht antwoordde de conducteur: „Moet ik voor jou een plaats zoeken? Wat heb ik met die Javanen te maken?” En nog meer onbeschoftheden moest de man zich laten welgevalven. De Pantjaran Warta, die dit mededeelt, roept ru uit: Ach mijnheer de conducteur, gij vorst der treinen, Sripadoeka en Kandjeng, mag ik u twee vragen doen? Uw verstand, dat nu nog met den sluier van domheid en vooroordeel bedekt is, kan wellicht tot helderheid gebracht worden. 1e. Heeft de S.S. conducteurs aangesteld voor de passagiers of zijn de passagiers er voor de conducteurs. 2e. Zeg mij ook, waarvan het tractement afhangt, dat gij maandelijks ontvangt. Stel eens, dat de treinen leeg liepen, dag in, dag uit, zonder passagiers, zonder goederen, zouden er dan nog conducteurs bestaan? Onthoud deze vragen heel goed. Ik wil niet alle conducteurs over één kam scheeren. Er zijn, Goddank, nog andere, die niet zoo zijn. Maar is het niet treurig, dat het noodig was, dat in een hormat-circulaire de Europeanen en ambtenaren op hun plaats gezet werden! En dat Dr. Rinkes overal rond moest reizen, om de zaak duidelijk te maken?

Enige vragen.

Wat is er waar, vraagt J. S. in de Pantjaran Warta, van al die berichten in het Soer. Handelsblad, over geheime eeden en woelingen in Solo, om het Europeesch gezag omver te werpen en zulks naar aanleiding van de verklaringen, die Hadji Palil en Hadji Tahir voor den Landraad te Toeban hebben afgelegd? In West Java zijn ook vele Sarikat Islammers; daar hoort

Nutskweekschool voor Onderwijzeressen te NIJMEGEN.

Het Bestuur maakt bekend, dat met 4 Mei a.s. gelegenheid is tot plaatsing van **nieuwe leerlingen in alle klassen.**

Ouders of voogden van candidaten worden verzocht zich aan te melden vóór 15 Maart a.s. bij den Directeur der School, Guyotstraat 11.

Op aanvraag worden prospectussen toegezonden. De datum van het toelatingsexamen wordt nader bekend gemaakt.

Ruime gelegenheid tot huisvesting van leerlingen bij beschaafde families in de stad, onder toezicht van het Bestuur.

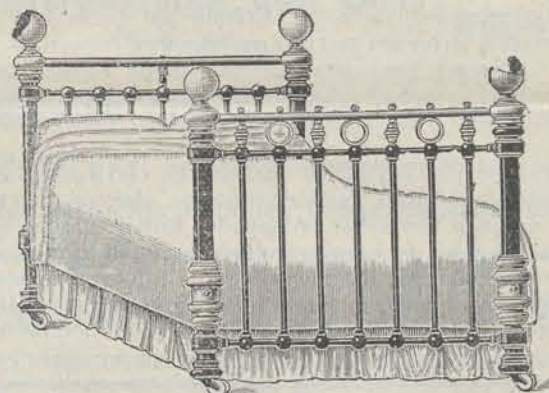
Des avonds vinden de leerlingen gelegenheid om aan de school, onder deskundig toezicht, het **huiswerk** te maken.

Th. A. A. SIMONIS,

GROENMARKT 34, over de Prinsestraat.

TELEFOON 2535.

DEN HAAG.

Specialiteit in BEDDEN.

Groote keuze vanaf het beste tot het eenvoudigste.

Magazijn gesloten van half een tot twee uur.

TOKO BOGOR,
 Suezkade 122b. Telefoon 3472
 UITSLUITEND PRIMA KWALITEITEN.
 INDISCHE INGREDIËNTEN.
 Ontvangen prachtige telor Troeboek, Ikan Pedah, enz.

RIPPEN
 Pianohandel
 PIET HEINSTRAT 42
 ELANDSTRAAT 17.
 Tel. 4683.
 Verhuren Stemmen

VOOR INDIË. De aangenaamste, mooiste en nuttigste bezigheid is zeker het **Fluweelplettjen**

en Schilderen. Onderricht bij **Firma TENZER, Noordeinde 139a, Den Haag**

Magazijn en Fabriek van Schildersartikelen, voorwerpen om te Branden, Snijden, enz. RIJK GEILLUSTR. PRIJSCOURANT VAN HOUTWAREN tegen inzending van 50 cent franco Indië.

1ste Rotterdamse
Maatschappij van verzekering op het leven
 Oudehavenkade Nr. 1. Plan C, Rotterdam.
 Directie: P. R. MEES, J. BRUNSTING.
Levensverzekering
 in elken vorm.
 Hoofdvertegenwoordiger voor Ned. Oost-Indië te SOERABAIA.

men niets van dien aard. Is 't omdat zij daar te dicht bij Batavia zitten, gemakkelijker in den kijker loopen? Waarom zwijgt de Oetoesan Hindia en geeft zij niet de noodige inlichtingen?

WAT DE CHINEES VERTELT.

Belangstelling in de Chinese Beweging.

De Perniagan vermeldt de komst te Batavia van Mr. Fromberg, wel bekend door zijne belangstelling voor de Chinezen en hunne zaak in Ned. Indië en door het boekje, dat hij over de Chinese beweging heeft geschreven. Hij wil nog meer op de hoogte van de bestaande toestanden komen. Vergezeld van den majoor Khouw Kim An, heeft hij de Tong Hoa Kwe Koan te Patekoan bezocht. Hij had een langdurig onderhoud met het bestuur dier vereeniging, dat hem hartelijk welkom heette en alle inlichtingen verstrekke omtrent de vereeniging en de school, waarvan hij reeds veel had vernomen.

Hij stelde zich op de hoogte van het daar gegeven onderwijs en van de ideeën, die thans onder de Chinezen geuit worden. Hij had een onderhoud met den Engelschen leeraar aan deze school en met de ondervijzeressen van de Engelsche afdeling. Hij onderhield zich ook geruimen tijd met den heer Tan Kim San, directeur der inrichtingen, overtuigde zich in eene der klassen van de vorderingen der leerlingen en van de methode van het onderwijs zoowel als van de leerplannen. Blijkbaar was hij zeer tevreden met hetgeen hij zag en vernam. Hij drong er op aan, dat het Nederlandsch zóó werd onderwezen, dat de leerlingen desgewenscht hunne studies later in Holland konden voorzetten. Hij wees in verband hiermede, op het bestaan van het Chineesche studiefonds in Nederland voor onbemiddelde studenten: de „Chung-Hua Hui”. Wij mogen van geluk spreken, besluit de Perniagan, dat een man als Mr. Fromberg zich zoo belangeloos onze zaak heeft aangetrokken.

S. I.-Zwendel.

De redactie van het Soerabaja Handelsblad — alzo de Perniagan — is veel te weten gekomen van de geheime bedoelingen van het bestuur van de S. I. te Soerabaja, dat vele Inlanders heeft opgelicht, die dom en lichtgeloovig genoeg waren om alle beweringen van hunne leiders voor zoete koek aan te nemen. Ter zake kunnen wij nog de volgende mededeelingen doen: Wij hebben vroeger reeds melding gemaakt van een bericht in de Oetoesan Hindia, het orgaan van de S. I., als zoude een zekere Mas Priodi Prodjo, de Inlanders te Soerabaja opgestookt hebben, geen deel te nemen aan de onafhankelijkheidsfeesten aldaar. De Officier van Justitie en de Assistent Resident van Soerabaja hebben zich toen met de zaak bemoeid en het is nu gebleken, dat de beschuldigingen tegen genoemden Priodi valseh waren en ten doel hadden den man onschadelijk te maken, omdat hij zoo goed op de hoogte was van de geheime bedoelingen en gemeene streken van diezelfde leiders. Nu zijn deze hunne handelingen, die zoo lang verborgen waren, aan het licht gekomen. Reeds sedert eenige maanden waren de S. I.-mers te Soerabaja in twee partijen verdeeld. De eene partij kon zich niet vereenigen met de regeling der zaken, v.n.m. de financieele, van het bestuur. De andere partij, bestaande uit de minst ontwikkelde, vond maar alles goed, wat het bestuur deed en vormde de overgrootste meerderheid. De eerste partij was niet zoo lichtgeloovig, vertrouwde het bestuur niet, dat het publiek zand in de oogen strooide, wat geen goed deed aan den naam van de S. I. en aanleiding moest geven tot tweërlei beoordeeling, wat o.a. sterk is uitgekomen bij de behandeling van de Toebansche zaken. De Assistent Resident Johan stond hierin tegenover den Resident Gonggrijp, de Kandjeng Papa van de S. I. te Rembang. Aan het hoofd van de partij, die het niet eens was met het S. I.-bestuur, stond nu meergenoemde Priodi, een Javan van goeden naam en goeden huize en die reeds vijf jaren lang de betrekking van schrijver bij de Factorij vervulde. Hij kreeg daar f 150 's maands, voor een inlander een mooi tractement, en wel een bewijs, dat zijne diensten gewaardeerd werden. Hij en nog vier anderen besloten toen het bestuur in zake de geldelijke administratie scherp te controleeren en diens verkeerde actie op dit terrein verder onmogelijk te maken. Om aan geld te komen werden de leden misleid, toen zij bij circulaire werden opgeroepen om deel te nemen aan de onafhankelijkheidsfeesten en daartoe een som van f 12000 bijeen te brengen. Met dit geld zou een soort van jaarmarkt gehouden worden op het plein van de missig. De zuivere opbrengst zou dan verdeeld worden onder eenige goedgezinde vereenigingen, alsmede ook de inlandsche meisjesschool, de Arabische school en het Protestantsche weeshuis. Hiermede hoopte het S. I. bestuur een aan de regeeringsambtenaren welgevallige daad te verrichten. Maar Priodi Prodjo, die zijn mannetjes keede, had het al heel spoedig in de gaten, dat van de f 12000, als zij binnenkwamen, het grootste gedeelte in de zakken van de bestuursleden terecht zou komen. Bij een vorige farcyfair, ook al door de S. I. georganiseerd, was er ook geknoeid. Priodi wilde dus nu aan deze zaak zijn instemming en deelneming niet verleenen. Het was daarom, dat hij en zijne vier kameraden alle kampongs aflieden om de bewoners te waarschuwen hun gelden niet aan het S. I.-bestuur af te staan, daar het niet zou dienen om

feest te vieren, maar om de zakken der bestuursleden te spekken. Zij hebben in geenen deele de bevolking tegen het Gouvernement opgestookt, maar dit heeft het S. I.-bestuur er van gemaakt, om hem bij het bestuur verdacht te maken en daardoor vrij spel te hebben. De Oetoesan Hindia heeft toen dienst moeten doen om het Europeesch bestuur en het publiek zand in de oogen te strooien. De O. H. werd geloofd; de praatjes werden overgenomen in de Locomotief en het Bat. Handelsblad, waren koren op den molen van verschillende Europeesche ambtenaren, natuurlijk in de eerste plaats van den Kandjeng Goesti „Opheffer” te Rembang. Priodi Prodjo werd aangemerkt als een gevaarlijk persoon, die er op uit was, de rust te verstoren. Gelukkig, dat hij en bij den regent van Soerabaja en bij het Europeesche Bestuur goed stond aangeschreven. Het gelukte Priodi een paar honderd aanhangers te krijgen. Een algemeene vergadering werd aangevraagd. Het bestuur stond het toe, onder voorwaarde, dat alleen de kringleiders ter vergadering zouden komen. Het was duidelijk, dat hiermede een schijnvertooning gegeven zou worden. Het S. I.-bestuur bleef weigeren rekening en verantwoording over te leggen. Priodi besloot toen een advocaat in den arm te nemen en deze heeft een boekje open gedaan van de S. I. bij den Resident. De president van de S. I. en zijn secretaris verdwenen opeens van het toneel. Wederom werd een algemeene vergadering belegd, waar wederom alleen de kringleiders toegelaten werden. Op deze vergadering werd tot president benoemd de heer Achmad Djais, boekhouder bij de firma Poeger te Soerabaja. Die z.g. firma Poeger is niemand anders dan een kleermaker en Achmad zijn rekeninglooper, die ternauwernood lezen en schrijven kan. Uit wraak tegen Priodi, schreef het S. I.-bestuur aan de Factorij, waar hij werkzaam was, een waarschuwing om goed op hem te letten. Priodi zelf ontving ook brieven, waarin zoowel hij als zijne vrouw en kinderen met den dood bedreigd werden. De advocaat kreeg ook een anonieme briefkaart, waarin hem in grove taal verweten werd, dat hij zich de zaak van Priodi had aangetrokken. Hij deed beter de S. I. te steunen, die er wel f 1000 voor over had.

Nog een ander staaltje van S. I.-zwendel: In 't begin van 1913 werden 2000 aandelen van f 1 uitgegeven voor een op te richten toko de „Sri Dono”. Van 1600 aandelen werden de bedragen gestort. Maar tot nu toe is de toko er nog niet en zal wel nooit komen. Waar zijn die f 1600 gebleven? De nu verdwenen president van de S. I., Tondokoesoemo geheeten, was vroeger inspecteur van de Javaansche tokos, die hij ook heeft trachten op te lichten. Het vorenstaande moge, hopen wij, voldoende wezen om de oogen te openen van de heeren ethici: J. E. Stokvis, J. Fabricius, G. L. Gonggrijp c.s., zoo besluit bovengenoemd blad.

Van Vreemde Koloniën.

FRANSCH KOLONIËN.

Terwijl ons land vrijwel in rep en roer is over het vraagstuk der verdediging van de Nederlandsche koloniën, heeft in de Fransche Senaat een heel korte gedachtenwisseling, als 't zoo zelfs wel genoemd mag worden, tusschen den minister van financiën en den sénateur d'Estournelle de Constant, deze kwestie voor Frankrijk afgedaan. De behandeling was zoo kort, dat wij de vertaling hier in haar geheel kunnen weergeven. De sénateur zeide: „Maar er is een punt, mijnheer de minister, waarover door U niet is gesproken, d.i. de verdediging der koloniën.”

Minister Caillaux antwoordde: „Er bestaat geen buitengewoon program voor de verdediging der koloniën en ik veroorloof mij eenvoudig er op te wijzen, dat als wij alles tegelijk willen doen te land, ter zee en in de koloniën, wij ons voor een geheel van lasten zullen bevinden, waaraan het land niet zal kunnen voldoen.”

De heer d'Estournelle de Constant had er slechts aan toe te voegen: „Wij stemmen hierin volkomen overeen.”

Geen stem ging hiertegen in, geen stem kwam er tegen op; maar de woorden, die in den Senaat onopgemerkt waren gebleven, hebben daarna wel de aandacht van de pers getrokken, temeer nu in bijna alle andere koloniale mogendheden het vraagstuk van de verzekering van het behoud der koloniën een brandende kwestie is. De bladen, die voor een groot-Frankrijk spreken, beschouwen de uitlating als een niet voorbereide, ondoordachte uiting van een minister, die toch geenszins 't hoofd van 't kabinet is. 't Wordt dan ook zeer in twijfel getrokken of de minister-president, voormalig minister van koloniën, G. Doumergue, dat inzicht deelt, en evenzeer of de tegenwoordige minister van koloniën Lebrun het korte oordeel over die hoogst belangrijke kwestie zou kunnen onderschrijven.

* * *

Marokko in den aanvang van 1914.

De ook ten onzent goed bekende directeur van „l'Union Coloniale” te Parijs, de heer J. Chailley, heeft een reis van zes weken in Marokko gemaakt, om door eigen aanschouwen de indrukken, die hij zich van den toestand had gevormd, te controleeren. In het algemeen genomen is zijn oordeel zeer aanmoedigend, al zijn er groote moeilijkheden te overwinnen.

Een der voornaamste hiervan wordt gevormd door de verhouding ten opzichte van de andere mogendheden. Frankrijk wordt gehinderd door de Acte van Algeciras,

Teleph. 5492. Intercomm. 5492. **Vleeschhouwerij Valkenboschplein 3.** GERARD BLONK.

Moderne Exploitatie.

Levering uitsluitend prima kwaliteit.

Zuid-Hollandsch Koffiehuis
GROENMARKT 37 — DEN HAAG.

CAFÉ RESTAURANT.

DINERS van 5—8 uur, vanaf f 1.-, f 1.50 en hooger
Grootste Biljartzaal van 's-Gravenhage, 12 Biljarts

DE BAS & Co., Bankiers
HEERENGRACHT 17 - 'S-GRAVENHAGE

BELASTEN ZICH MET ALLE BANKZAKEN

:-: Safe-Inrichting. :-:

Telefoon 3364. **LOUIS RETÈL,** Telefoon 3364.

KOLONIALE WAREN EN COMESTIBLES.

Delicatessenhandel.

Oudste en meest bekende adres in Duinoord en Zorgvliet.

Prima kwaliteit, concurrerende prijzen.

N.V. Kleermakerij voorh. C. J. THEUNISSEN
HUIS EERSTE RANG

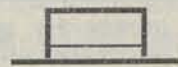
Noordeinde 39 - Telefoon HAAG 3190. - 's-Gravenhage

PRIMA ENGELSCHES STOFFEN.
SNIT EN STOF GEGARANDEERD.
AMBTSGEWADEN, HOKLEEDING, LIVREIËN.
ABONNEMENTEN

Beleefd aanbevelend, G. H. PEETERS, Directeur

MAGAZIJN VAN:

Heeren Hoeden

EDUARD PELGER

PRINSESTRAAT 35 : : 'S-GRAVENHAGE

TELEPHOON 3902

Bloemenmagazijn „Corona”

DEN HAAG - Valkenboschlaan 78.

BOUQUETTEN, KRANZEN, BLOEMENMANDEN, worden in den kortst mogelijken tijd geleverd tegen billijke prijzen.

Bloembollen en zaden.

TELEPHOON 6478.

Aanbevelend, UEd. Dn. P. HONIGH

Deze zaak heeft GEEN Filialen.

KON. NEDERL. MANDENFABRIEK
FERD. VAN VLIET
NOORDEINDE 158. DEN HAAG.

Mailbanken.
Sanatorium Stoelen.

door het verdrag van 1904 met Engeland, door dat van 1911 met Duitsland en dat van 1912 met Spanje. De economische gelijkheid voor allen in 't rijk van den cherif is aanvaard moeten worden. De overeenkomst is moeten worden aangegaan om slechts zeer lage douanerechten te heffen, om voor de publieke werken aanbestedingen te doen, enz., enz. Dit alles dwarsboomt Frankrijk in niet geringe mate, maar in weerwil hiervan belooft de toekomst een zeker succes, onder de meesterlijke, stelselmatige leiding van generaal Lyautey.

Onder de elementen voor dit welslagen, noemt Chailley in de eerste plaats de soldaten. Fr. onderhoudt er 59000 man, waarvan 20000 Fr. Naast de vrijwilligers van het vreemdelingenlegioen, maken de dienstplichtigen van twee jaar er een goed figuur. Daarna wordt vermeld, dat Marokko, van economisch en kultuurstandpunt beschouwd, rijk is te noemen. In aantal en waarde staat de bevolking hooger dan die van Algerië, zoodat zij de rijkdommen van het land beter tot hun recht zal doen komen. Vervolgens beschikt Fr. nu over de ondervinding, die 't in Algerië en Tunis nog had op te doen, en die de leiding der inlandische en Mohamedaansche politiek zeer zal vergemakkelijken. Hier trekt de Fr. député een vergelijking tusschen hetgeen generaal Lyautey doet en de stelsellooze wijze van handelen der Spanjaarden in de Rif en hij komt daarbij geheel in de lijn van het vaak door ons te deze plaats betoogde, dat blijvend succes alleen te verzekeren is op de wijze die ook aan onzen Atjeh-oorlog eindelijk een einde heeft gemaakt.

Uitstekend werken de Arabische bureaux, informatie-kantoren met uitgestrekte werkring, onder leiding van officieren, die te Rabat de inlandische talen hebben geleerd.

Verder bestaat het korps ambtenaren uit goede krachten. Fr. heeft aan 't protectoraat chefs van diensten en administrateurs gegeven, die uitmunten door kennis en praktische bekwaamheid, zoowel voor 't boschwezen, als voor den landbouw, als voor 't onderwijs, als voor 't rechtspraak.

De toeloop van kolonisten, die gemakkelijk meenen fortuin te maken, is nog te groot. Er komen maandelijks een 3000-tal Europeanen aan, de meesten vinden slechts teleurstelling, in tegenstelling met de Algiersche kolonisten, die meestal wel een middel van bestaan weten te vinden.

De heer Chailley is in volle bewondering voor de gevolge binnenlandsche politiek. Hij herinnert aan hetgeen hij op Java en in Br. Indië gezien heeft, maar nergens wordt een betere politiek gevolgd dan in Marokko. Zij is bewonderenswaardig en munt uit door een buitengewone samenwerking, zij is een meesterstuk van geduld en vastberadenheid. Wij kunnen geen plaats vragen voor de uiteenzetting van deze geestdriftige beschouwing, zooals zij in een lang artikel der „Dépêche Coloniale" van 23 Januari is opgenomen, maar moeten nog eenige punten aanstippen, waaronder ook een enkel van critiek.

Fr. besteedt 60 miljoen fr. p. j. voor Marokko, dat geld komt voor een groot deel aan de Marokkanen ten goede. Maar toch zijn 't gevaarlijke uitgaven, voor zoover zij inderdaad overblijven zijn. Fr. betaalt te royaal. Het leven wordt er slechts duurder door. De voorraden worden gaarne uitgeput om er goede prijzen van te maken, in plaats van reserves te bewaren; dit is b.v. reeds merkbaar voor de graanleverantiën.

Voor de hygiëne wordt veel gedaan, naast een uitgebreid korps medici, verdienen de Dames de France een eervolle vermelding voor haar waardige en opgewekte verzorging van landsman en inboorling. Het onderwijs wordt gegeven door leermeesters uit het moederland, Algerië en Tunis, het praktische werk is verbonden aan 't eigenlijke schoolwerk.

Als Fr. maar niet te gauw een eindresultaat vraagt, want dit is nog in geruime tijd niet te verwachten, en als 't de fout niet begaat van den bekwamen gouverneur-generaal terug te roepen, dan kan men, volgens Chailley, gerust zijn, want alles is op den goeden weg en vergt slechts tijd, geduld en volharding om ook tot een goed einde te komen.

BELGISCHE KOLONIËN.

Groote waterstaatsplannen voor Belgisch Kongo.

De Belgen hebben groote plannen om de riviertoestanden zoo te verbeteren, dat de bovenstroomen voor stoombooten van 2000—3000 ton bevaarbaar zullen zijn, en ook overigens de watergemeenschap zal worden uitgebreid.

In hoofdzaak beoogen zij, voor een in verhouding klein bedrag, jaarlijks 67 milliard kub. meter water in het regenseizoen door dammen vast te leggen in meeren of kommen, vanwaar het water in het droge seizoen aan het anders dan drooglopend gebied toe te dienen.

De ligging van de terreinen, die hiervoor zijn uitgezocht, is voor het volbrengen der werken, zonder groote kosten, heel gunstig. De „Deutsche Kolonialzeitung" van 24 Jan. bevat hierover interessante beschouwingen, waaraan wij de volgende cijfers ontleenen, die, naar wij meenen, reeds een vrij goed denkbeeld geven van de verhouding der verwachte resultaten tot den daartoe noodigen arbeid.

1. Bij 't Tanganyika-meer is een dam van 1.35 M. hoog, waar het meer zich ontlast in de Loekoega, voldoende om 46 milliarden 204 miljoen M3. water op te houden.

2. Bij 't Moero-meer, bij het uitvloeien van de Loevoea-

Loeapoela, wordt de dam 2.5 M. Hij zal 13884 miljoen M3. vasthouden.

3. Bij de Kioebo-Djoeo-vallen zal de dam 6—7 M. moeten zijn, om 3049 miljoen M3. te bewaren; die nu door de Loesira wegvloeien.

4. Bij de nauwe pas van R'zilo, bestaat een bassin van Loeala van 17580 KM². oppervlakte, dat door een stuw van 15 M. tot een watermassa van 1120 miljoen M3. aangroeit.

5. De spiegel van 't Leopold II-meer wordt 1.2 M. verhoogd, waardoor de waterhoeveelheid 2730 miljoen M3. zal worden.

6. 't Toemba-meer vergt een dam van slechts 0.35 M. om een waterplas van 425 miljoen M3. te vergaren.

Door de zes kommen te zamen wordt de enorme hoeveelheid van 67 milliard 412 miljoen M3. water gedurende den regentijd verzameld om in het droge seizoen uitgedeeld te worden.

Het nut dezer werken zal velerlei zijn. De rivieren zullen in alle seizoenen bevaarbaar worden, de terreinen worden gevrijwaard voor overstroming en krijgen bevoeding in den drogen tijd. De hydraulische kracht wint 4.700.000 P.K. Zelfs in den benedenstroom zal de Kongo door de vermeerdering van water bij de lagere rivierstanden genoeg aan diepte winnen om Matadi door zeeschepen van 12000 t., in plaats van 7200 t., bereikbaar te maken. Dit alles beteekent in menig opzicht een geheele verandering van de bestaande toestanden.

Voor studie, voorbereiding en uitvoering wordt op 6 jaren gerekend, de totaal onkosten op 10 miljoen francs.

OOST- EN WEST-INDISCH LITERAATUUR-OVERZICHT.

De Indische Gids.

Mr. Y. A. Nederburgh opent de Febr.-afl. van de „Indische Gids" met eene beschouwing over de nieuwe regeling der vrijwillige onderwerping aan het Europeesche recht (Indisch Staatsblad 1913 No. 515), welke verordening volgens den schr. genoeg juridische springstof inhoudt om het gebouw des Indischen rechts op zijn grondvesten te doen beven.

De nieuwe hoofdredacteur, de heer E. van Heekeren, zorgt, behalve voor de door hem samengestelde rubriek „Maandelijksche revue van brochures en van tijdschriften en dagblad-artikelen", voor een drietal opstellen in deze afl., nl. een overzicht van Ned. Oost-Indië in 1913, id. van West-Indië in 1913 en eindelijk schrijft hij over de Pamanoean- en Tjissemlanden, waarover in den laatsten tijd allerlei geruchten liepen.

Onder het opschrift „In Midden Celebes" wijdt de heer J. A. Loeber Jr. eene uitvoerige bespreking aan het onlangs verschenen mooie boek van Prof. Grubauer: „Unter Kopffägern in Central-Celebes".

Met een bijdrage van den heer S. Kalf over „Indische kleederdracht uit den Compagniestijd", wordt de artikelen-rij besloten. Volgen nog de vaste rubrieken: Varia, Koloniale literatuur, Wetenschap en Industrie en Maandelijksche bibliographie voor Oost- en West-Indië, door W. C. Muller.

De Ingenieur.

No 6. van de „Ingenieur" bevat den tekst van de voordracht van den heer J. C. F. van Sandick over „de Spoorwegen in Zuid-Sumatra", welke voordracht werd gehouden in de vergadering van het Kon. Instituut van Ingenieurs den 2en December 1913. Een kaartje en afbeeldingen verduidelijken het gesprokene.

Verder schrijft in dit Nr. de ingenieur G. J. Meyers over de commissie welke door den Minister van Koloniën benoemd is om hem voor te lichten omtrent de belangrijke geschillen die ontstaan zijn tusschen de aannemers van de havenwerken te Soerabaja, Semarang en Makassar enerzijds en den Directeur van Burgerlijke Openbare werken anderzijds. Schr. betreft de eenzijdige samenstelling dezer commissie; volgens hem had er een aannemer zitting in moeten hebben.

Mohammedanisme op Borneo.

In de Dec.-afl. van een hier te lande weinig bekend tijdschrift, nl. het „Journal of the American Oriental Society" vindt men een vrij uitvoerige studie van den heer S. B. Scott, getiteld: „Mohammedanisme in Borneo". Notes for a study of the local modifications of Islam and the extent of its influence on the native tribes".

Gaarne vestigen we de aandacht op deze studie, te meer daar de schrijver tal van Nederlandsche bronnen heeft verwerkt, die hij alle in noten noemt.

Het Ned.-Indische huis oud en nieuw.

Van het 3-maandelijksch periodiek „Het Ned.-Indische huis oud en nieuw" is een nieuwe aflevering (de derde), verschenen. Evenals zijn beide voorgangers, is dit Nr. in alle opzichten keurig van uitvoering en kwistig geïllustreerd. Architectonische opstellen zijn geschreven over de Toko voor de Maatschappij tot voortzetting der zaken voorh. J. R. de Vries en Co te Bandoeng; over het gebouw van de „Internationale Crediet- en Handelsvereniging Rotterdam" te Batavia, over het gebouw van de Maatschappij „Lindetevis-Stokvis" te Soerabaja. Verder vindt men de volgende onderwerpen min of meer uitvoerig behandeld: Oude woningen in en nabij de stad Batavia, door H. D. H. Bosboom. — Het Makara-motief aan den Boroboedoer, door T. van Erp. — Het huis met de hagedissen op Jamna. — Chinesche wijken te Batavia,

Toko Betawie,

(Firma ALBRECHT & ELFFERICH.)

Koningin Emmakade 55. DEN HAAG.

Voornaamste en beste adres voor alle ingrediënten voor de Rijsttafel.

Specialiteit in Samballans en Indische Siropen.

OPGERICHT 1880. — TELEFOON 2610.

D. VAN HEIJNINGEN & ZON

Kleedermakers.

HOOGHE WAL 13-14. 'S-GRAVENHAGE.
2de huis van af de Kon. Stallen. Telefoon 590

Steeds de nieuwste Engelsche en Schotsche Stoffen voor Dames en Heerenkleeding naar maat.
Coupe en bewerking 1ste klasse.

Beschikbaar.

Grand Hotel Café-Restaurant „VICTORIA".

Spuistraat 16 DEN HAAG Telefoon 3768.

Gunstig gelegen in het midden der stad.
Lift — Electrisch Licht — Centrale Verwarming.
80 Kamers en Salons.

PLATS DU JOUR 50 CT — DINERS VAN f 1.50 EN HOGER.

Meest bezochte Café en Restaurant van Den Haag.

J. DEN HARTOG.
gedurende 15 jaar Gérant van Rest. RICHE.

HUPFELD'S FILIAAL

Directie:

DUWAER & NAESSENS

PIANO-, PHONO- en MUZIEKHANDEL

is gevestigd:

's-GRAVENHAGE AMSTERDAM
Kneuterdijk-Heulstraat, Stadhouderskade 19,
Tel. No. 27. Tel. No. 4698.

A. SCHARENBERG,

Hofleverancier. Tel. Interc. 2443.

Specialiteit

Tafel-Serviezen

Zuiver Nikkel, Alpaca, Alpaca Zilver
(wit metaal verzilverd) en Artistiek Tin

als: SOEPTERRINES, GROENTESCHALEN, SAUS-
KOMMEN, VLEESCH- en VISCHSCHOTELS, Enz..

Zeer groote verscheidenheid.

15 Hoogstraat 15 - Den Haag.

Specialiteit in Electrische Verwarmingsapparaten.
Het beste systeem en de beste kwaliteit.

Beschikbaar.

LIESKER

Frederikstraat 163

Valkenboschpl. 11^d

DEN HAAG.

COMESTIBLES

**KOLONIALE
WAREN**

**INDISCHE
INGREDIËNTEN**

door J. G. Sinia. — Bij het 100ste geboortjaar van Raden Saleh, door Noto Soeroto. — Tempels op Bali, door E. van Biema.

Al deze bijdragen verdienen waarlijk een nadere kennismaking.

Cultura.

In het Januari-nummer van „Cultura”, het orgaan van het Ned. Instituut van Landbouwkundigen, zet de heer S. P. Ham zijn uitvoerige beschouwingen voort over bedrijfsstelsels, intensiteit en ontwikkeling bij den inlandschen landbouw, inzonderheid op Java.

Verder bevat dit Nr. de periodieke rubriek van den heer M. Buijsman te Nongka Djadjar: Bijdrage tot de kennis van het klimaat van Oost-Java. Schr. geeft ditmaal een overzicht van de weersgesteldheid over November 1913 en knoopt er enkele planten-geografische beschouwingen aan vast. Een gedeelte daarvan laten wij hier onder volgen:

De Flier, waarover ik vroeger schreef zegt de heer B., is enorm gegroeid en heeft thans eene hoogte van 1.60 M. bereikt, zoodat er alle kans bestaat dat de plant spoedig bloeit; dit zou dan het eenigst exemplaar dezer plant in Indië zijn, want te Buitenzorg bloeit ze niet. Ook de Hop maakt snelle vorderingen en begint reeds te klimmen; dit zou eveneens een eenigste exemplaar zijn, want ook deze plant wordt hier te lande niet gekweekt.

Een dit jaar verkregen plantje van Ribes Grossularia, de kruisbes, groeit thans ook goed: ik hoop dit spoedig te kunnen uitplanten; zouden ook de eventuele vruchten door onzichtbare wezens worden gestolen, dan zou toch het bewijs geleverd zijn, dat deze plant hier vrucht kan dragen. Misschien komt de inlander over eenige menschenlevens zoo ver, dat hij eens anderzins vruchten in den tuin met rust laat!

Twee Indische Plantenatlassen.

In de jongste aflevering van het Tijdschrift voor het Binnenlandsch Bestuur troffen wij eene gedrukte circulaire aan van de hand van Dr. S. H. Koorders te Buitenzorg, waarin deze onder meer schrijft:

In den loop van dit jaar heeft de publicatie een aauwvang genomen van twee atlasen met eenvoudige, ongekleurde, zeer goedkope, maar toch duidelijke afbeeldingen van de in Java wildgroeijende, verwilderde en algemeen gecultiveerde planten. De eene publicatie is een atlas der boomsoorten van Java, de andere is een atlas der Exkursionsflora van Java. Terwijl de eerste atlas bijna uitsluitend afbeeldingen van Javaansche boomsoorten en boomheesters bevat, geeft de atlas der Exkursionsflora eenvoudige afbeeldingen van niet-boomachtige Javaansche planten, zoomede bij uitzondering ook van enkele boomachtige soorten; zulks echter in den regel alleen dan wanneer die soort in den boomsoortenatlas ontbreekt.

Deze twee onafhankelijk van elkander uitgegeven plantenatlassen vullen elkander dus op zeer welkome wijze aan en beide te zamen vormen dus, als het ware, een enkelen grooten atlas, die de geheele phanerogamen-flora van Java, de boomachtige en de niet-boomachtige soorten, omvat.

Van den reeds vroeger in het „Bat. Nieuwsblad” kort vermelden, in 1890—1903, door Koorders en Valetou samengestelden, en door eerstgenoemden, met eene subsidie der N. I. Regeering, bij de boek- en steendrukkerij van Trap te Leiden, uitgegeven atlas der boomsoorten van Java, die totaal 800 platen van ongeveer 20 bij 13 cM. zal bevatten (ruim 800 boomsoorten), zijn thans reeds vijf afleveringen, elk van 50 platen, verschenen. Daarin zijn reeds ongeveer 250 Javaansche boomsoorten afgebeeld. Deze atlas is hier in Indië, o.a. bij de firma's G. Kolff en Co., te Batavia en van Dorp en Co. te Semarang, verkrijgbaar.

Omtrent den tweeden plantenatlas, die onafhankelijk van den anderen atlas, ook door mij uitgegeven wordt, zij nog het volgende vermeld. In November j.l. is de eerste aflevering daarvan, als eerste gedeelte van deel IV der Exkursionsflora van Java, bij den uitgever dezer flora in Jena uitgegeven, tweeden plantenatlas verschenen.

Deze eerste aflevering van den atlas der Exkursionsflora bevat 81 platen van 18 bij 12 cM. en 190 figuren van ruim 180 soorten, behorende tot de 19 eerste plantenfamilies, die in het in 1911 verschenen eerste deel der Exkursionsflora van Java, onder bijvoeging der inlandsche namen, zeer beknopt (in het Duitsch) beschreven zijn. De 14 eerste platen omvatten o.a. de plantenfamilies der Gnetaceae (waartoe o.a. de bekende Melindjo en klimmende Gnetum-soorten behooren) de Pandanaceae (waartoe o.a. de sierlijke klimmende Freycinetia's en verscheidene struik- en boomachtige Pandan-soorten behooren), voorts eenige families met eenzaadlobbige wateren moerasplanten. Een dertigtal platen geven eenvoudige afbeeldingen van bijna alle in Java wildgroeijende en van enkele, aldaar uitsluitend gekweekte, bamboesoorten, terwijl de 35 platen alle overige Gramineae van Java, zoo-veel doenlijk soort voor soort (totaal een 135 soorten van grassen), afgebeeld zijn. Deze grassen-afbeeldingen zijn, om kosten te sparen, meestal zeer klein, maar zijn toch over het algemeen, ook voor den niet-vakman, met een oogopslag te herkennen.

De verkoopprijs dezer beide Indische plantenatlassen is buitengewoon laag gesteld om de ruime verspreiding er van gemakkelijk te maken en om daardoor de studie der door nuttige of schadelijke eigenschappen uitmuntende wild-groeijende planten van Indië in het algemeen en van

Java in het bijzonder, ook ver buiten de botanische vakkringen te bevorderen.

Een merkwaardig stuk ethnographica.

In No. 1 van de „Berichten van den St. Claverbond” geeft pastoor J. Sevink een beschrijving van een tocht over den berg Dobo (eiland Flores), waarbij men getroffen wordt door de reproductie van een bemand koperen scheepje, dat zich op dien berg bevindt en door de bevolking als een heiligdom bewaard en bewaakt wordt.

Waarschijnlijk is Pr. Sevink de eerste Europeaan die dit merkwaardige voorwerp met eigen oogen aanschouwd heeft.

Ziehier wat Pr. S. van dit scheepje, waarvan vorm enz. door hem gelukkig is vastgelegd, opmerkt:

„We waren intusschen de „heilige plek” genaderd. Een eind in het bosch, tegen den voet van een bamboestoel, stond het scheepje, door niets beschut, tusschen ordelijk geplaatste offerstenen op den grond. Het is circa zesig c.M lang, acht breed en twaalf hoog, en zoo goed geconserveerd, dat b.v. neus, mond en kin der figuren duidelijk te onderscheiden zijn. Alleen de mast en eenig scheepstuig is gebroken, volgens mijn zegsman, door een krankzinnige nog niet zoo lang geleden. Het is bemand met twee en twintig koppen: aan weerskanten zitten zes roeiers, en in 't midden nog zes personen. Bij den fraai bewerkten voorsteven staat de kapitein op een groot gestoelte, terwijl bij den achtersteven de drie stuurlii bezig zijn den ankersteen op te halen. Ik krabde voorzichtig den aanslag weg en de gele glans kwam voor den dag. Onze vriendelijke geleider hurkte eerbiedig neer en zichtbaar door ontzag aangegrepen, fluisterde hij: „Toewan, wij zijn gewoon hier te zwijgen. Wij gevoelen vrees en eerbied en komen hier de godheid bidden, onze velden te bewaren voor rampspoed. Nog nooit hebben we hier een vreemdeling toegelaten, uit vrees, dat hij, of anderen later, het scheepje zoude rooven. Ik heb het U alleen laten zien, omdat ik reeds gehoord heb, dat gij alleen komt om onze kinderen gelukkig te maken. Maar niemand laten wij 't meer zien. En, Toewan”, voegde hij er knipoogend bij, „morgen is het scheepje hier niet meer, maar op een andere plaats verborgen!” Ik gaf hem volkomen gelijk.”

Is het niet om te watertanden voor Dr. Juynboll of den heer Snelleman bijvoorbeeld?

Indologenblad.

In No. 6 van het Indologenblad geeft de heer J. G. van Heijst, controleur B.B., het slot zijner beschouwingen over het voorgestelde systeem van opleiding der bestuursambtenaren in Indië.

Eenige praktische raadgevingen voor hem, die later in Indië een bestaan zal vinden, verstrekt Si Pahit.

Verder vindt men in dit Nr. een overzicht der intreedere van dr. H. F. Roll als privaats-docent in de gerechtelijke geneeskunde aan de Leidsche Universiteit.

Eindelijk houdt de heer W. J. Beck een pleidooi voor de afschaffing der doodstraf in Indië, aan welk onderwerp indertijd Mr. Kleintjes in het Indische Genootschap eene beschouwing wijdde.

Schoolatlas van Ned.-Indië.

Van den voortreffelijken schoolatlas van Nederlandsch Oost-Indië, bewerkt door den heer W. van Gelder, oud-inspecteur van het Inlandsch onderwijs, is een nieuwe druk, de twaalfde, bij J. B. Wolters te Groningen verschenen.

De heer van Gelder geeft zich de grootste moeite dezen atlas zooveel mogelijk up to date te doen zijn, wat lang niet altijd gezegd kan worden van hem, die zich geroepen achten Ned.-Indië in kaart te brengen. De samensteller heeft dezen twaalfden druk vermeerderd met eenige bladen die de praktische bruikbaarheid zeer verhoogen.

O.i. komt dezen atlas een plaats toe niet alleen op de scholen, maar behoort hij thuis op de schrijftafel van allen die met Indië in betrekking staan.

De Indiër.

No. 16 van de Indiër bevat o.m. Nog eens Van Kol en de I. P. en Ethische politiek. — Schetsen en studies uit de geschiedenis van Voor-Indië. — Toch rijp. — Van der onvrijen vrijheidsstrijd. — Het Chineezen-vraagstuk onder nationaal-Indische belichting (vervolg).

De Indische Mercur.

Hoofdinhoud van No. 5: De Java-suikerindustrie in de beide Kamers der Staten-Generaal bij de behandeling der Indische begroting voor 1914, door Mr. J. W. Ramaer. — Carbonatatie op Java, door J. C. Boot. — Broeiing van tabakslading, door P. Hondius Jr. — Mededeelingen van het Besoekisch Proefstation. — Plantersvereniging Semarang-Kedoe. — Uitvoer van Java.

Naamlijst van nieuw toetredenen leden.

	Contributie
C. Swarthof, Arch. B.O.W. N.-I., Amsterdam,	f 2.—
C. G. Vattier Kraane, Directeur Vrieseveem, Amsterdam	„ 5.—
Mevr. de Wed. A. van der Heide, Amsterdam	„ 2.—
J. W. Hesterman, Amsterdam,	„ 2.50
J. Meijjes, Arnhem,	„ 3.—
P. ten Bruggen Cate, Kapt. Int. O.-I. L., Arnhem	„ 3.—
L. P. Makkink, Kapt. Inf. O.-I. L., Breda,	„ 2.—
D. E. Zuidhof, Onderwijzer, N.-I., Dordrecht,	„ 2.—
H. Bachman, Hengelo,	„ 2.50
J. A. van Velzel, Kruidenier, Hoogeveen,	„ 2.—
Mevr. W. F. H. Rogge de Lyon, 's-Gravenhage,	„ 2.50
H. A van Lockhorst, gep. Kapt. Inf. O.-I. L., 's-Gravenhage	„ 4.—
Mr. A. R. Bueno, Kantonrechter W.-I., 's-Gravenhage	„ 2.50

G. J. R. VAN DER GAAG & ZON
GROENMARKT 27
TELEPHOON No. 2512

□ □ DROGERIEN :: :: CHEMICALIËN □ □
 □ DEPOT DER MEEST BEKENDE BINNEN- □
 □ □ EN BUITENLANDSCHE SPÉCIALITÉS □ □

1e Klas Familiepension
„KERCHER”
Villa „MATHILDE”
Oude Schev. weg 112-114.
TEL. INTERC. SCHEV. 1256. SCHEVENINGEN.

THE BERLITZSCHOOL OF LANGUAGES
 WELBEKEND - BU ALLEN DIE MET VERLOF IN NEDERLAND VERTOEVEN
 DE GEELIJK ONDERWUS IN
DUIJSCH, ENGELSCH, FRANSCHE, SPAANSCH, ITALIAANSCH, enz.
 LET OP HET JUISTE ADRES DER ORIGINEELE BERLITZSCHOOL
 — OVER DE WAALSCH-KERK —
 58^e NOORDEINDE NIET-BOVEN-KRUL TEL: 2234

Tandborstels, Badmutsen, Sponsen
Bandages en Gordels.
WED. G. STREITWOLF,
Telefoon 2413.
105, Noordeinde 105.

LUXE BROODFABRIEK
PAUL C. KAISER
HOFLEVERANCIER
 PROBEERT eens ons
Tarwe en Allinsons Tarwe-
 brood. Het wordt bereid van de beste Zeeuwsche Tarwe.

J. A. M. MULDER, Uurwerkmaker.
 Noordeinde 182-184 - Den Haag.
 TELEFOON 7413.

Verkoophuis „HAGA”
 ST. VEERKADE 8. TELEFOON 8010.
Vertrouwdste adres
 voor meubilering op gemakkelijke conditiën.

F. W. VAN WIJK,
DAMES-KLEERMAKER.
TOLLENSSTRAAT 118 - TELEFOON 3235.
 Speciaal adres voor: **PLUCHE MANTELS,**
BONTMANTELS en TAILOR-MADE COSTUMES
 naar maat.

Mr. W. Jelgershuis Swilders, Lid v. d. Raad van Just. N.-I., 's-Gravenhage,	2,50
A. van Vloten, 's-Gravenhage,	2,50
J. W. Visee, 's-Gravenhage,	2,—
B. Th. Margadant, 's-Gravenhage,	2,—
E. van Slogteren, Groningen,	2,50
W. F. de Waal, Leiden,	2,—
Mr. J. W. Keuskamp, Leiden,	2,—
A. van der Zee, leeraar M. O., Schiedam,	2,—
Dr. J. F. Blom van Geel, Arts, Utrecht,	2,50
G. J. Oudemans, gep. Resident, Utrecht,	2,50
Brandes, Hoofdbestuurlid Kartini Vereeniging, Hilversum,	5,—
P. H. J. van der Schoot, gep. Kapt. Inf. N.-I. L., Wageningen,	2,—
D. Miller, Paramaribo,	2,50
J. Blok, Contr. B.B., Poetoes Sibau, West. Afd. Borneo,	2,50

's-Gravenhage, Februari 1914.

De Administrateur van het Koloniaal Weekblad:
W. VAN DER ZIJL.

LEDEN of ABONNÉ's, die het Weekblad niet tijdig ontvangen, en hun, die VERHUIZEN wordt verzocht hiervan bericht te zenden en het nummer van de adresstrook op te geven aan den Administrateur, Verhulststraat 51, Den Haag.

Ingezonden.

Aan het Hoofdbestuur der Ver.
„Oost en West”.

In No. 5 d.d. gisteren, van het orgaan Uwer Vereeniging „las ik, wat daarin, onder het hoofd „Ned. Indië in den vreemde besproken”, wordt medegedeeld over hetgeen door W. N. Willis over Ned. Indië werd geschreven. De inzender van het bericht in de „Jayabode” hoopt, dat een luider en sterker protest dan zijn woord van vele zijden zal worden vernomen.

Naar aanleiding van dit laatste neem ik de vrijheid, de vraag te stellen, of men dien W. N. Willis niet te veel eer zou bewijzen, door tegen zijn geschrijf te protesteeren. Wanneer ik op straat door een hond word aangeblaft, ga ik niet tegen het dier protesteeren, maar ver Volg kalm mijn weg. 1)

Hoogachtend,

Uw Dw. Dr.,

P. N. ADRIANI,

Lid v. O. en W.

Rijswijk, 30 Januari 1914.

1) Wij zijn het volkomen met den geachten inzender eens.

Red.-C. om.

Mededeelingen.

Van de Afd. Utrecht en Omstreken:

BIZONDERE BIOSCOOP-VOORSTELLING te geven op *Donderdagavond 12 Februari 1914*, voor de leden der afdeling Utrecht en Omstreken der Vereeniging „Oost en West”, in het Bioscoop-Theater „Flora”, Oude Gracht bij het Stadhuis. Aanvang 8 uur.

J. J. LAGER, Secretaris.

Van de Vereeniging „Moederland en Koloniën:

ALGEMEENE VERGADERING op *Woensdag 18 Februari 1914* om 8 uur precies, in het „Zuid-Hollandsch Koffiehuis”, Den Haag. Onderwerp: **Bespreking van het Rapport der Staatscommissie voor de verdediging van N.-I.**, ingesteld bij Kon. Besl. 5 Juni 1912, No. 60. Inleider: de heer J. P. VAN ROSSUM, oud-kapitein ter zee.

De inleider zal tot de conclusie komen:

10. dat het noodzakelijk is, in den kortst mogelijke tijd, afdoende maatregelen te nemen tot belangrijke versterking van de zeemacht in N. I.;

20. dat nevens een militaire ook een financiële noodtoestand erkend behoort te worden en door een buitengewone belastingheffing de middelen zullen moeten worden verkregen, om dadelijk hierin te voorzien.

Voor introductie wende men zich tot den Penningmeester, Stadhouderslaan 50, Den Haag.

Van de Afdeling Amsterdam:

VOORDRACHT van den Heer G. M. CLAUS, 2e Luit. der Genie, op *Vrijdag 6 Maart 1914*, aanvang 8 uur n.m., in het „American Hotel”, over: „Eenige toepassingen van draadloze telegrafie ook met het oog op Ned. Indië.”

Toegelicht door lichtbeelden en demonstraties.

Internationaal Rubbercongres van 7 t. m. 12 Sept. 1914 en Internationale Rubber-Tentoonstelling van 7 Sept. tot 8 Oct. 1914 te Batavia.

Het dagelijksch bestuur van „Oost en West” ontving van het Secretariaat-Generaal van het van 7 t/m 12 Sept. 1914 te Batavia te houden Internationaal Rubbercongres, samengaan met eene Internationale Rubbertentoonstelling van 7 Sept. tot 8 Oct. 1914, een gids voor de bezoekers.

Het in het Engelsch uitgegeven boekje ziet er keurig uit, is versierd met fraaie foto's, bevat een duidelijk plan van Batavia en alle gegevens voor de bezoekers gewenscht. Het is te bekomen bij den secretaris-generaal van congres en tentoonstelling, den heer J. Lieftinck, Koningsplein noord No. 11, Weltevreden, en ook bij het Nederlandsch comité, secretaris de heer O. Kamerling Onnes, Amsterdam.

Het patronaat over congres en tentoonstelling is opgedragen aan Z. K. H. den Prins der Nederlanden, terwijl

Hunne Excellenties de Ministers van Buitenlandsche Zaken en Koloniën en de Gouverneur-Generaal van Ned. Indië eere-voorzitters zijn en de heer H. J. Lovink, Directeur van landbouw, nijverheid en handel in Nederl.-Indië, tot Gouvernements-commissaris is benoemd. Voorzitter is de gep. generaal der Genie J. G. H. de Voogt.

De verschillende comités voor congres en tentoonstelling werden in Mei 1912 door den Gouv.-Generaal te Weltevreden ingesteld. Zij zijn: Het generaal comité, het uitvoerend comité, het congres comité, het tentoonstellingscomité, het comité voor uitstapjes, het comité voor ontvangst en feestelijkheden en het comité voor financiën.

Het secretariaat-generaal van congres en tentoonstelling is gevestigd Koningsplein Noord No. 11, Weltevreden (telegram-adres Barisicon). Alle vragen echter, die speciaal het congres betreffen zijn te richten tot den secretaris van het congres-comité, den heer Dr. A. A. L. Rutgers, te Buitenzorg.

Om aan het congres te kunnen deelnemen, moet men zich als congreslid laten inschrijven tegen betaling van f 10.—. Aan vragen te richten tot den secretaris van het congres-comité.

Hiervoor heeft men toegang tot de zittingen van het congres en tot de tentoonstelling, ontvangt tijdig een agenda der te behandelen onderwerpen en rapporten van het verhandelde.

Het is de bedoeling aan de congresleden dadelijk na elke lezing een copie daarvan te geven, terwijl na afloop van het congres een compleet en uitgebreid rapport van alle gehouden discussies zal worden gezonden.

Gedurende het congres zullen ook geschriften worden uitgegeven over alles, wat men cultuur en bereiding van rubber in verband staat. Hiertoe is de medewerking verkregen van vele specialiteiten op rubbergebied, zoowel Nederlanders als vreemdelingen.

De Jury voor de tentoonstelling is in 5 afdelingen verdeeld: Afd. I Botanica, ziekten, literatuur en proefmethodes; Afd. II Kweeking, aftapping en bereiding; Afd. III. Wilde rubbersoorten, surrogaten en getalpercha; Afd. IV. Economie en handel; Afd. V. Gevulcaniseerde caoutchouc.

Verder zijn comités gevestigd te: Amsterdam (secretaris de heer O. Kamerling Onnes), Londen, Singapore, Bangkok, Melbourne en Antwerpen.

Ten gerieve van de vreemdelingen, die gedurende de congresweek Batavia zullen bezoeken, is het comité voor ontvangst ingesteld. Zij die van de diensten van dit comité wenschen gebruik te maken moeten zich vóór 1 Mei 1914 wenden tot het „Officieel Touristen Bureau”, Rijswijk 17 te Weltevreden.

Er zal ook gelegenheid zijn tot het maken van uitstapjes naar de rubber-ondernemingen in West-Java en in Deli. Zij die hieraan wenschen deel te nemen, worden uitgenodigd daarvan vóór 15 Juni 1914 kennis te geven aan den secretaris-generaal, Koningsplein Noord No. 11, Weltevreden.

Stoomvaart- en spoorweg-maatschappijen verlenen alle hulp tot welslagen van de onderneming. Zoo zullen de stoomvaart-maatschappijen „Nederland”, „Rotterdamsche Lloyd”, „de Oceaan” en „de Duitsch-Australische Maatschappij” de goederen, met hare schepen voor de tentoonstelling naar Batavia vervoerd, indien zij niet verkocht zijn, gratis terug vervoeren naar de plaats van inschepping. De Koninklijke Paketvaart eveneens, doch bovendien worden daarmede reizigers voor het congres voor een bijlet enkele reis, heen en terug vervoerd. De spoorweg-maatschappijen op Java geven belangrijke reducties voor vervoer van personen en goederen voor het congres.

Verder bevat deze gids informaties over het klimaat op Java, het doel van congres en tentoonstelling, prijzen, enz.

Van het Informatie-bureau:

Oproeping van personeel voor de werkplaatsen van gevangenis in N.-I.

Voor het toezicht op den arbeid en het onderricht der gestraften in de vakwerkplaatsen van de na te noemen gevangenis in Nederlandsch-Indië worden gevraagd:

10. voor de timmermanswerkplaats in 's lands gevangenis te Soerabaja een werkbaas, liefst schrijver, die zoo mogelijk tevens op de hoogte is van het kuipersvak;

20. voor de kuiperij bij 's lands gevangenis te Batavia een kuipersbaas;

30. voor het smidsbedrijf bij 's lands gevangenis te Batavia een baas-smid, ervaren in bank- en vuurwerk;

40. voor de smederij en bankwerkerij bij 's lands gevangenis te Soerabaja een smidsbaas, die eenigszins op de hoogte is van het machinebedrijf, met motoren kan omgaan, goed op de hoogte is van het bankwerkers- en smidsbedrijf, eene teekening kan lezen en uitslaan, en zeer eenvoudige berekeningen bij ijzerconstructies kan uitvoeren.

De bezoldiging van de op tijdelijken voet nit te zenden vaklieden bedraagt f 175 (eenhonderd vijf en zeventig gulden) 's maands, doch kan, in geval van bijzondere bekwaamheid en geschiktheid, reeds dadelijk op f 200 (tweehonderd gulden) 's maands gesteld worden.

Aan de uitzending naar Indië is verbonden:

a. overtocht naar Nederlandsch-Indië voor gouvernements-rekening, eventueel ook voor het wettig gezin, als passagier der 2de klasse;

b. eene toegemoetkoming in de uitrustingskosten ten bedrage van f 500 (vijfhonderd gulden);

c. eene voorloopige bezoldiging van f 75 (vijf en zeventig gulden) 's maands, ingaande met den dag van inschepping en voortdurende tot dien waarop de ambtsbezoldiging ingaat;

d. na ten minste drie jaren tijdelijken dienst, niet gevolgd door eene definitieve aanstelling, dan wel in geval van ontheffing uit de tijdelijke betrekking binnen drie jaren, mits de ontheffing niet medebrengt de verplichting om ingevolge het volgende lid dezer bekendmaking gelden terug te storten, recht op overtocht naar Nederland, op denzelfden voet als omschreven sub a., welk recht slechts gedurende een jaar nadat ontheffing van de waarneming is verleend, zal bestaan.

De uit te zenden personen mogen niet ouder dan 35 jaar zijn.

Zij, die voor uitzending naar Indië ter plaatsing in een van bovengenoemde betrekkingen in aanmerking wenschen te komen, moeten zich vóór 10 Februari 1914 bij gezegeld verzoekschrift wenden tot het Departement van Koloniën, met opgave van de betrekking waarvoor zij zich aanmelden met overlegging van de geëischte stukken, zie Staatscourant van 22 Jan. 1914, No. 18.

Ter benoeming tot aspirant-ingenieur bij den post-, telegraaf- en telephoondienst in Nederlandsch-Indië kunnen ingenieurs, niet ouder dan 27 jaar, derwaarts worden uitgezonden.

Ervaring op het gebied van zwakstroomtechniek strekt tot aanbeveling.

Ernest Cassuto, Tandarts, Den Haag

zal Zaterdag Februari niet te consulteren zijn.

Frederik Hendriklaan 45.

Beschikbaar.

His Master's Voice
The Gramophone Cy. (Agency)
EXPORT NAAR O. EN W. INDIË.

DEN HAAG: 25 Papestraat, Tel. 7211.
AMSTERDAM: 12 Reguliersbreestr., Tel. 5614.

Beschikbaar.

C. H. C. PLEMPER VAN BALEN, VALKENBOSCH APOTHEEK.

VALKENBOSCHLAAN 50. Telefoon 7384. DEN HAAG.

Urineonderzoek vanaf f 1.—. BIJ ABONNEMENT VERLAAGD TARIEF.

Gebroeders Domhoff

Hofkleermakers van Z. K. H. den Prins der Nederlanden.
's-Gravenhage. Parkstraat 8.

„Heeren- en Dames-Kleermakerij.
Uitrustingen voor Oost- en West-Indië.
Uniformen voor Zee- en Landmacht.
Rij- en Automobielkleding.

Amsterdam Nijmegen Rotterdam
Heerengracht 422. Graafsche weg 9. Mosseltrap 5-6-7

C. HOYNG,
Spuistraat 20-22 Den Haag.
AMSTERDAM - UTRECHT.

Onze Geïllustreerde Catalogus is een uitstekende handleiding om zich op huishoudelijk gebied in te richten.

TAFELSERVIEZEN, GLASWERK, LEPELS
VORKEN, MESSEN, GASOLINELAMPEN.

Prijscourant gratis.

Hofleverancier van H. M. de Koningin.

Maison de Bonneterie

Hofleverancier van H. M. de Koningin.

DEN HAAG, Buitenhof-Groenmarkt.

AMSTERDAM, Kalverstraat-Rokin.

Grootst gesorteerde Magazijnen van Elegante Dames- en Kinderconfectie.

Vereeniging OOST en WEST.

Afdeeling 'S-GRAVENHAGE.

Aan het Bureau **Laan van Meerdervoort 187**, zijn van 10-12 en van 2-4 uur inlichtingen te bekomen omtrent de volgende personen die werk zoeken.

Deze inlichtingen zijn ook te verkrijgen op schriftelijke aanvraag bij den Secretaris der Commissie voor hulp aan werkzoekenden, den heer J. A. SOETENS, **Frederik Hendriklaan 155**.

Vijf Dames voor pianolessen.

Een Heer voor muzieklessen.

Een Dame voor kantoorwerkzaamheden in Indië.

Twee Dames voor teeken- en schilderlessen.

Twee Dames voor lessen in de Fransche, Duitsche- en Engelsche taal.

Eene Dame voor lessen in de Fransche taal.

Vijf Dames als kinderjuffrouw naar Indië.

Een Dame als hoofd der huishouding.

Een dame voor Fransche en Italiaansche conversatielessen.

Eene dame voor Paedagogische adviezen.

Eene Dame voor handwerklessen.

Drie Dames voor Vioollessen.

Een Dame voor zanglessen.

Eene Dame voor schrijf-, kopiëer- en vertaalwerk.

Een Dame voor lessen in machineschrijven, stenografie en moderne talen.

Een Dame voor ademgymnastiek en hygiënisch spreken

Een Dame voor opleiding admissie examen H. B. S. en Gymnasium.

Een Dame voor lessen aan spraakgebrekkigen.

Twee Dames voor het waarnemen der huishouding.

Een dame als Lectrische of Dame van Gezelschap.

Een Leeraar voor het Boekhouden.

Drie heeren voor lessen in de Maleische en Javaansche taal en Indisch Staatsrecht.

Een Dame voor het waarnemen der huishouding.

Indische Dienstboden kunnen zich aangeven in **Laan van Meerdervoort 187** voor eene verandering van dienst, of een dienst bij een naar Indië terugkeerende familie; hetzij schriftelijk of mondeling; voor eene voorloopige opname tot het tijdstip van weder in dienst treden bestaat geen gelegenheid.

Leden van „Oost en West”, geen direct belanghebbende, worden verzocht zoo noodig hunne hulp hierin te willen verleen.

OPGAVE van Leden der Vereeniging „Oost en West”, die zich beschikbaar stellen voor het geven van privaattlessen in Indische talen.

A. H. J. G. WALBEEHM, van Lumeustr. 100, 's-Gravenhage, { Javaansch.
D. A. P. KOK, Marialaan 162a, Lochem. { Maleisch, gediplomeerd.

Mr. E. RIJKE, Witte Singel 46, Leiden { Javaansch.
{ Maleisch.
{ Madoereesch.

H. Th. KAL, Laan van Meerdervoort 239 's-Gravenhage, { Javaansch.
{ Madoereesch.

LEDEN, die in deze opgave opgenomen wenschen te worden, kunnen zich opgeven aan den Secretaris der Vereeniging, Heulstraat 17, 's-Gravenhage.

** Bij het INFORMATIE-BUREAU van de Vereeniging „Oost en West”, Heulstraat 17, Den Haag, zijn de navolgende werkjes verkrijgbaar:

a. Jaarverslag der Vereeniging, 1911, geldelijke verantwoording van het Hoofdbestuur over het jaar 1911, enz,
en

Opgave van de Eereleden, de samenstelling der verschillende besturen en commissies.
Prijs: 1 exemplaar f 0.20 en f 0.03 frankeerkosten.

b. Een Boekje over onze Oost voor hen, die er niet geweest zijn.
door J. H. en H. B.

Prijs: 1 exemplaar f 0.10. 50 ex. f 2.80.

voor Departementen en Leden der „Maatschappij tot Nut van het Algemeen” f 2.20 per 50 ex., plus 25 cent voor frankeerkosten.

c. Onze Oost II. Iets over den Inlander en zijn Zieleleven.
door T. J. BEZEMER.

Prijs: 1 exemplaar 5 cent. 50 ex. f 2.—;

voor Departementen en Leden der „Maatschappij tot Nut van het Algemeen” f 1.55 per 50 ex., plus 25 cent voor frankeerkosten.

** Bij het INFORMATIE-BUREAU van de Vereeniging „Oost en West”, Heulstraat 17, de Firma MARTINUS NIJHOFF, Lange Voorhout 9, Den Haag, en andere Boekhandelaren zijn verkrijgbaar:

a. Onze West:

De Kolonie Suriname, door REMAN IRÜS;

II. **De Kolonie Curaçao**, door M. VICTOR ZWIJSEN, Oud-Rector van het Colegio „Santo Tomás” te Curaçao.
Prijs per exemplaar f 0.25 en f 0.03 frankeerkosten

b. Staats- en partie betrekkingen in onze Overzeesche Bezittingen; Werkkring en Vooruitzichten.

No. I. De Bestuursambtenaren in Nederlandsch-Indië.

Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.

No. II. De Geëmployeerde bij de Javasuiker-Industrie.

Prijs: f 0.20 per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.

No. III. De Rechterlijke Ambtenaar in Nederlandsch-Indië.

Prijs: f 0.15 per exemplaar en f 0.01 frankeerkosten.

No. IV. De Ingenieur in Nederlandsch-Indië.

Prijs: f 0.40 per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

No. V. De Ambtenaar bij het Boschwezen in Nederlandsch-Indië.

Prijs: f 0.20 per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.

No. VI. De Ambtenaar bij het Onderwijs in Nederlandsch-Indië.

Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

No. VII. De Vooruitzichten van den Nederlandschen arts in Nederlandsch-Indië.

Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

No. VIII. De Ambtenaar bij den dienst der in- en uitvoerrechten en accijnzen in N.-Indië.

Prijs: f 0.20 per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.

No. IX. De Ambtenaar bij de Gouvernements-Marine in Nederlandsch-Indië.

Prijs: f 0.20 per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.

„TRANSVALIA”
PRINS HENDRIKSTRAAT 74
DEN HAAG.

Ondergoederen

ook in echt Jaeger

HOOGENSTRAATEN's

Soepen en Saucen de geurigste!

HOOGENSTRAATEN's

Fijne Groenten de fijnste!

HOOGENSTRAATEN's

Groenten blauw etiket de prijswaardigste!

W. HOOGENSTRAATEN & Co., Hofleveranciers,
Leiden.

Vleugels, Piano's
Kunstspel-Piano's, Orgels

Verhuur PIANO's van f 5.- p. mnd of f 50.- p. j. af.
VLEUGELS „ 18.- „ „ „ 180.- „ „

REPARATIE - STEMMEN - RUIL.

Afdeeling Gebruikte Instrumenten.

Speciale Inrichting
voor het gereedmaken voor de TROPEN.

GOOSEN & SWAGERMAN
DEN HAAG - BOEKHORSTSTRAAT 149

VERKOOPHUIS

GROOT HERTOGINNELAAN 103
VALERIUSSTRAAT DEN HAAG
- Tramhalte Lijn 3 -

Eenig adres voor hen die zich goed en voordeelig van nieuwe of Tweedehands Meubelen willen voorzien. — —

DAGELIJKS (ook des Zondags) GEOPEND
van 10 tot 4 uur.

TELEFOON H 7057

C. P. A. NICOLAÏ

Specialiteit in HEEREN-MODEARTIKELEN

Ruime keuze. - Nieuwste Modellen.

Dunklerstraat 33 hoek
Valeriusstraat.

Gemeubil. Apartementen
of Étages te huur,

voorzien van Electrisch Licht, Telefoon en
verdere Moderne Gemakken.

Hoogewal 13-14,
's-Gravenhage HOLLAND.

Huishoudelijke-
en Keuken-Artikelen.
Kolen- en Gasfornuizen.

FRANS VAN WIJK & ZONEN
24 VLAMINGSTRAAT - DEN HAAG
TELEFOON 773.

Baden en Geysers.
Gas- en Elec. Ornamenten
Haarden en Kachels.

VESTIGT U IN ARNHEM OF OMSTREKEN

VELP — STEEG — ELLECOM — DIEREN — OOSTERBEEK — HEELSUM — RENKUM.

Inlichtingen gratis Bureau V. V. V. Stationsplein 15, ARNHEM en bij de Secretarissen der verschillende V. V.'s.

GOUDA Schemerlampen

f 1.75, f 2.25 per stuk, compleet.

Beschikbaar.

Wegens verplaatsing van ons magazijn naar
HEERENGRACHT 38,
Totale Uitverkoop
van alle Dames- en Heerengoederen naar maat.

VAN SEVENTER & PALUDANUS,
Kleermakers.

Vlamingstraat 21 - Teleph. 4214 - Den Haag.

VRAAGT

HOPJES.

VRAAGT

CHOCOLADE.

VRAAGT

BONBONS.

GROBBE - COMESTIBLES

's-Gravenhage,
Bankastr. Theresiastr. 87.
Tel. 226. Tel. 444.

Scheveningen,
Fred. Hendrikl. 70.
Tel. 306.

Rijswijk, vh. J. L. MEIJS & Zn.
Willemstraat 9.
Tel. 49.

Brengt een bezoek aan BOEATAN
Magazijnen van INDISCHE KUNSTNIJVERHEID

Beschikbaar.

— IDÉAL DE PARIS. —
EEN WERKELIJK IDEAAL VOOR DAMES.
Maandagmorgen 16 Februari
begint de IDÉAL UITVERKOOP
E. van der HORST,
BURGWALS, bij de Wagenstraat.
ZIJDEN STOFFEN :: WOLLEN STOFFEN
ROBES voor Avond-toiletten, MODE ARTIKELEN
en BAL MASQUÉ-ARTIKELEN.
LAATSTE NOUVEAUTÉS.
GEEN UITVERKOOP VAN OUDE GOEDEREN.

Magazijn „DE STER”.
**Trouw-, Verlovings-
en Zegelringen**
vanaf f1.38 en hooger.
HORLOGES
in Goud en Zilver, voor
Dames en Heeren,
vanaf f2.25 en hooger.
KETTINGEN
voor Dames en Heeren
vanaf f1.05 en hooger.
ARMBANDEN
vanaf 75 ct. en hooger.
Broches, Knopjes,
Belletjes SPOTPRIJS.
Goud en Zilver.

Om plaats te maken voor de weldra te ontvangen,
nieuwe modellen worden thans alle
SLAAPKAMERMEUBELN
OPGERUIMD.

Hierbij zijn complete meublementen van erkend solied
fabrikaat, bestaande uit :
7376 **SPIEGELKAST, WASCHTAFEL met toilet, LEDIKANT,
NACHTKAST, TAFEL en 2 STOELN** alles 2-persoons.
EIKEN 109.— PITCH-PINE 90.— Gld.
LIJDSMAN,
GROOTE MARKT 16-17. TELEFOON 3453.

GEBR. P. H. CAMINADA - Lange Houtstraat 3 - DEN HAAG - Telefoon 713.
Speciaal Adres voor alle optische Artikelen. - Brillen, Kijkers, enz.
Aanleg en onderhoud van Electr. Licht- en Schelgeleidingen.

A. SCHRÖDER & Co.
Groenmarkt.

INDISCHE UITRUSTINGEN

voor Dames, Heeren en Kinderen.

Pyamah's Cabaya's
Net-Ondergoed.

A. A. BOLT, Confiseur-Pâtissier.
Bankastraat 4c, 4d, 4e, 4f. Hofleverancier. 'S-GRAVENHAGE.

ECHTE INDISCHE SPEKKOEK.
Ook verkrijgbaar in „BOEATAN”, Heulstraat 19.

A. VAN MEURS,

Piet Heinstraat 18. Telefoon 1784. 'S-GRAVENHAGE.

Complete Meubilerij, Behangerij, Beddenmakerij, Stoffeerdery.

Linnen Rolgordijnen, Madrasgordijnen, Linoleums en Zeilen,
Axminster Tapijten, Tafelkleeden, Divandekken.

Beschikbaar.

Fournisseurs de S. M. la Reine.

Fournisseurs de S. M. la Reine Mère.

Specialité de SOIERIES.

Lainages, Cotons, Dentelles.

ROBES MI-CONFECTIONNÉES.

Dentelles de Bruxelles Veritables.

Téléphone 2155.

Maison de Nouveautés

Compagnie
Lyonnaise

9 Kneuterdijk - LA HAYE.

Kunstzalen
d'Audretsch.

HOOGHE WAL 16A.,
'S-GRAVENHAGE.

Voortdurende
Tentoonstelling

van

Schilderijen, Etsen en
Kunstvoorwerpen.

Geopend van 10—5,
Zondags van 2—5 uur.

Vrije Toegang.

N.V. Boekdrukkerij v.h. Fa. T. C. B. TEN HAGEN

Nobelstraat 20 -:- 's-Gravenhage.

Blom's Moderne Kookkunst

(Geïllustreerd).
Sste Druk.

Indische Rijsttafel

Fijne Rund- en Varkensslager

Conservenboek

(Geïllustreerd).

VERKRIJGBAAR BIJ HH. BOEKHANDELAREN EN
AAN HET BUREAU DER NAAML. VENN.

